مولانا نجم الدین آخند زاده
د « النجم » په هنداره کښې

د « النجم » مؤسس دکتور سعید افغانی

Ketabton.com

ډیزاین: الهام سلیم عابد نیڅمان سویدن

لیکنه اوټولوونه

امین الدین « سعیدی – سعید افغانی »

۱۳۹۶

www.masjed.se

(c) ketabton.com: The Digital Library

مولانا نجم الدين آخند زاده

د « النجم » په هنداره کښې

لیکنه اوټولونه:

امين الدين « سعيدي - سعيد افغاني »

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب ځانګړتیاوې:

مولانا نجم الدين آخند زاده

د « النجم » په هنداره کښې

ليکنه اوټولونه : **امين الدين « سعيدي – سعيد افغاني »**

تایپ او دیزاین: عزیز« سعیدی»

لومړی چاپ: ۱۳۸۷ هـ . ش (آلمان)
دافغان استراتيژيکو څېړنو مرکز او دحق دلارې کلتوري ټولنې له خوا

دوهم چاپ: قاهره

خپرونکی: د مصر په عربي جمهوریت کې
د افغانستان د اسلامي جمهوریت سفارت، فرهنگي څانګه

نیټه: (د وري ۳۰) د 1396 لېږدیز لمریز کال
د 1438 ق د ذوالحجة30 د (2017 د سپتمبر21)

نشراتي لړۍ: یو سل او دیارلسم (113) کتاب

amb.afghanistan@yahoo.com
saidafghani@hotmail.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیشگفتار

رساله‌ء *« مولانا نجم الدین آخند زاده د "النجم" په هنداره کښې »*، ده سال قبل توسط برادر گرامی الحاج دکتور امین الدین سعیدی فرزند رشید مؤسس و بنیانگذار هفته نامه‌ء «النجم » به مناسبت پنجاهمین سالگرد تأسیس آن هفته نامه، در یک فضای دور از میهن یعنی در جمهوری فدرال آلمان، از طرف "د افغان اســتراتیژیکو څیړنیز مرکز او دحق دلارې دکلتوري ټولنې" اقبال چاپ یافت و مورد استقبال گرم خوانندگانی که به مسایل فکری، ادبی وروزنامه‌نگاری علاقه دارند، قرار گرفت و دانشمندانی نظیر پروفیسور عبد الله بختانی خدمتگار و استاد حبیب الله رفیع نیز بر آن مقدمه نگاشتند.

اینک شصتمین سالگرد تأسیس آن هفته نامه فرا می‌رسد و آقای امین الدین سعيدي فرزند رشید مولانا دکتور سعید افغانی مناسب انگاشتند تا این رساله بار دیگر؛ اما در قاهره یا سرزمینی نشر شود که پدر دانشمندش نیم قرن قبل از همان " نجم المدارس" به قاهره آمد و سرانجام به مثابه‌ء نخستین افغان، حایز به اخذ درجه‌ء داکتری در فلسفه‌ء اسلامی، از دانشگاه مشهور جهان اسلام یعنی "ازهر شریف" گردید.

بخش فرهنگی سفارت افغانستان در قاهره افتخار دارد این رساله را که با نام یکتن از پیشگامان جهاد، مبارزه، دانش و عرفان سرزمین سرمدی ما افغانستان؛ یعنی مولانا نجم الدین آخند زاده پیوند دارد و همچنان یاد یکی از دانشمندان مشهور افغانستان دکتور سعید افغانی را نیز زنده می‌کند، به خوانندگان عزیر پیشکش می‌نماید، آرزومند است این رساله، مورد استفاده و استفاضه خوانندگان ارجمند قرار گیرد.

ومن الله التوفیق
فضل الرحمن فاضل
سفیر افغانستان در کشور عربی مصر - قاهره

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

مصلح او مجاهد ملا نجم الدين اخند زاده

لـیکـنـه او ټـولـونـه:
امـیـن الـدیـن « سـعـیـدي- سعیدافغاني »
دافغان اســتراتيژيکو څيړنو مرکز
اودحق دلارې کلتوري ټولنې مسؤل مدير– جرمني

سـریـزه

د حق دلارې کلتوري ټولنه اود افغانستان استراتيژيکو څيړنو مرکز، در فرهنګي هلو ځلو په لړ کې یو هم د هېوادمذهبي، تصوفي او ستر مجاهد شيخ ملا نجم الدين «آخند زاده صاحب» لنډ ژوند ليک دې چې د « مصلح او مجاهد ملانجم الدين اخند زاده » ترعنوان لاندې ګرانو ، درنو وطنوالو او د « هډې صاحب » مينه والو ته یې وړاندې کوم .

د النجم جريده، هغه قلمي جريده ده چې پنځوس کاله (نيمه پيړۍ) مخکې زما د مرحوم پلار مولانا دوکتور محمد سعيد « سعيد افغاني » له خوا چې د « نجم المدارس » مدرس او بيا مدير وه ، تأسيس او خپره شوه او په دريمه ګڼه کې داسې وليکل:
« مونږ غواړو چه د نجم الدين آخندزاده صاحب په حقله څه وليکو. که چاته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاګانو او دده د مأذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي، هيله کوو چه په دغه ليار کښې مونږ سره معاونت وکړي .» او روسته بيا د آخندزاده صاحب په هکله مفصل معلومات خپاره شول.
دا جريدې چې يواځنې اصل يې زمونږ په اختيار کې دی، او د را ټولولو، تهيه ، ترتيب او نشر کارونه يې زما په غاړه اچول شوي وه. ما په پوره دقت او امانت دارۍ دادی دا دنده بشپړه او تکميله کړه، او په ډېرې مينې يې ستاسو مبارک حضور ته ډالۍ کوم.
د يادونې وړ ده چې په دې برخه کې؛ د وطن نامتو ليکوال او ملي شخصيت محترم پروفيسور عبد الله بختاني خدمتګار او همداسې د محترم استاد څېړندوی حبيب الله «رفيع » او محترم استاد فضل الرحمن « فاضل » د عالمانه لارښونو نه د زړه له کومې مننه کوم، او الله تعالی دې په خپل فضل او مرحمت؛ هغو ته اجر ورکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همداسې د یادونې وړګنم چې زه دا مجموعه د خپل مرحوم پلار مولانا دوکتور محمد سعید « سعید افغاني » چې د اسلام مبارک دین او د سولې، ښه تفاهم او دخیر او سلم لپاره یې تر آخرنۍ سلګۍ پورې مجاهدت وکړ ، اهداء کوم او د حق تعالی نه ورته د دایمي سعادت هیله کوم.

امین یا رب العالمین
امین الدین « سعیدي ـ سعید افغاني »
د حق دلارې د کلتوري مرکز څخه
د دسمبر میاشت، د ۲۰۰۹ م – کال، جرمني – برول

(c) ketabton.com: The Digital Library

دپروفیسور عبد الله بختاني خدمتگار سریزه

ګران وراره ښاغلي امین الدین « سعیدي »
د حق د لارې امین او په دنیا او آخرت کښې سعید و اوسې.
ډېر خوشحاله یم چه خپل فکر په کار آچوې، قلم چلوې، وخت په وخت خپرونې کوې، له وخت نه ګټه اوچتوې او فعال یې.
ستا زیاترې خپرونې لنډې ګنډې دي. حجم یې ورکوټی او معنا یې لویه وي. او خیرُالکلامِ ما قَل و دَلّ .
ستا د دغه ډول کارونو، درې سوغاتونه راورسېدل، په مینه مننه!
د « النجم جریده » په دې کښې ډېر اهمیت لري، چه یو تاریخي فرهنګي خطي سند دې د چاپ له لیارې تاریخ ته سپارلی دی.
د مدرسې د خطي جریدې د اوو ګڼو محتویات دې هم عیناً او هم په ټایپي توګه چاپ کړي دي . لوی کار دی او ډېر ارزښت لري.
ماچه وکتل، پنځوس کاله (نیمه پیړۍ) د مخه زمانه راته داعي شوه. ستا د ارواښاد پلار مولوي محمد سعید « سعید افغاني » نوراني څیره مې مخې ته و درېدله . هغه د نجم المدارس مُدّرِس او سر مدرس وو. زه د « ننګرهار » د ادبي، ثقافتي میاشتنۍ مجلې مسؤول مدیر وم.
کله به مو په هډه او کله به مو په جلال آباد کښې ناسته پاسته وه. د مدرسې او مطبوعاتو تر منځ مو روابط ټینګ کړي وو. متقابله همکاري، راشه درشه ، مشورې او مشاورې وې.
د « النجم » د جریدې تأسیس د همدې همفکریو یوه نتیجه وه، هغه خبرې را په زړه شوې چه ما ستا مرحوم پلار مولوي صاحب ته وویل: د جریدې لپاره « النجم » مناسب نوم دی. دا به بیشکه د مدرسې د شاګردانو لپاره تربیتي او تشویقي پانه وي.
خو دې سره له تا څخه دا توقع هم په ځای ده چه (د دین ستوری) مولانا نجم الدین پکښې ښه وځلوې او دې کار ته د مدرسې استادان او شاګردان وهڅوې . همداسې وشوو.
د جریدې دلومړۍ ګڼې په سر مقاله کښې لولو : « . . . د ننګرهارپه ورځپاڼه کښې د مدرسې د منسوبینو تبلیغي خدمت هغه دی چه لیدل کیږي . . . اوس د النجم اخبار، سره د ټولو مشکلاتو ، منځ ته راغله . . . »
په درېیمه ګڼه کښې بیا ((هیله)) څرګنده شوې ده: ((مونږ غواړو چه د نجم الدین آخندزاده صاحب په حقله څه ولیکو. که چاته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاګانو او دده د مأذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي، هیله کوو چه په دغه لیار کښې مونږ سره معاونت وکړي .))
د څلورمې ګڼې سر مقاله، بیا د نجم المدارس او النجم د مدیر په قلم د ((مصلح او مجاهد)) تر عنوان لاندی داسې پیلیږي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

((دغه عنوان لاندې غواړم چه د ملا نجم الدين آخند زاده صاحب سوانح ، چه په خپل وخت کښې زيات مصلح او د انګليسانو د استعمار په مقابل کې جنګيدلی دی، بيان کړم.))

دغسې بيا د النجم په نورو ګڼو کښې، د مدرسې د استاذانو او شاګردانو په قلم ، د آخونزاده صاحب د ژوندانه په ځانله ځانله اړخونو رڼا اچول شوې ده. يعنی د څیړنې کار د هغې پر ليکوالو ويشل شوی دی. چه د تکرار مخنيوی وشي او ضروري ټکي پاته نه شي . د کار دا ويش او ميتود زما او د مولوي صاحب په مشاوره شوی دی.

هغه ورځ هم را ياده شوه چه په ۱۳۳۹ هـ ش کال مولوي احمد ګل صاحب د مدرسې مشروو. د ذکر شوې لړۍ مضامين او د ننګرهار د يو شمير نورو پوهانو ليکوالو مقالې. په نوموړي مدرسه کښې د يو څيړنيز کنفرانس په ترځ کښې واورول شوې او يوه خوندوره مشاعره هم وشوه.

په دغه مهال زه د ننګرهار د ورځپاڼې مسئول مدير وم. د کنفرانس د جوړېدو ، چلـيدو، کاميابيدو، تنظيم او د مضامينو او اشعارو په ايډيټ او تنقيح کښې ، د مدرسې د اداري ملګرى او مرستندوى وم. هغه ټول مطالب مې د ورځپاڼې له لياره ، په دې هيله د تاريخ حافظې ته وسپارلې چه ګوندې چـې د کتاب په بڼه چاپ شي.

ډېر ښه وشو چه په جرمني کښې دافغانستان د کولتوري ودې ټولنې ، پروسږ کال زمونږ دا هيله تر سره کړه. او ډېر خوشحاله يم چه کتاب د لوستونکو ځانګړې توجه ځانته اړولې ده.

مثلاً :

ښاغلي فضل الرحمان فاضل هغه په دري ژبه ترجمه کړې او چاپ لاندې دی. کيدای شي چه په ځينو نورو ژبو هم ترجمه شي.

او داده اوس تا د (حضرت نجم الدين آخونزاده مولوي ډاکټر سعيد افغاني د النجم په جريده کښې) رساله ليکلې او ترتيب کړې او تقريباً د هغه کتاب خلاصة الخلاصه دې چاپ کړې ده.

ګرانه سعيدی!

ماته ستا درېيم ارزښتمن سوغات د (زن و نبوت) رساله ده. واقعاً علمي او ابتکاري څيړنه ده. هغې سره زما نظريه هم چاپ شوې ده. تاته د هغې رسالې د ليکلو او چاپولو مبارکي هم وايم.

د الله پاک له درباره درته د نورو زياتو علمي څـېړنو او خپرونو برياليتوب غواړم. والسلام.

ستاسو خدمتګار

کابل _ خير خانه مېنه _ درېيمه برخه

د ۱۳۸۷ د زمري اوله د ۲۰۰۸ د اګست ۱۲ مه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محترم استاد فضل الرحمن « فاضل » سریزه :

« النجم » ستاره ای در آسمان مطبوعات کشور

«**النجم** » هفته نامه دیواری ای بود که نیم قرن قبل به یمن همت یکتن از دانشمندان کشور تأسیس گردید ونخستین شمارهء آن در برج میزان سال 1337 خورشیدی ، دیوار های مدرسهء نجم المدارس را در شرق کشور، آذین بست.

مؤسس وسردبیر این هفته نامه دکتور محمد سعید « سعید افغانی» بود که در آن زمان، مدرسهء نجم المدارس را رهبری می کرد وآقای حضرت خان شاگرد صنف دوازداهم آن مدرسه، معاونیت هفته نام «النجم » را بر عهده داشت.

عنوان هفته نامه به خاطر یاد آوری از مجاهدات و مبارزات غازی نامدار ومجاهد پرهیزگار مولا نا نجم الدین آخندزاده صاحب و فعالیت های منسوبان مدرسه نجم المدارس اخذ شده است.

دوست عزیز من آقای امین الدین « سعیدی » فرزند رشید دکتور محمد سعید سعید افغانی که از سه دهه بدینسو ، فعالیت فر هنگی دارد ، به همت او هشت شماره این هفته نامه مجدداً به زیور طبع آراسته می‌گردد.

« النجم » شاید با درنظرداشت تاریخ نیم قرن قبل، در مقایسه با مطبوعات امروزی، دارای کاستی‌هایی باشد، مثلا شاید صفحه آرایی مناسبی نداشته باشد، اما با یقین کامل در آن دوران، گام استواری بوده است که باید بر داشته می شد، واین گام مهم را شادروان دکتور محمد سعید سعید افغانی بر داشته است.

« النجم » در نخستین شماره اش هدف نشراتی خود را ، بیان گزارشهای اجتماعی ، دینی و تر بیتی خوانده است و زمانی که با ژرف نگری صفحات آن ورق زده شود ، خواننده در می‌یابد که سر دبیر دانشمند آن شادروان دکتور سعید افغانی، بر نامه های سودمندی برای آینده داشته وحتی می خواسته است با دریافت امکانات بیشتر «النجم » را به صورت معیاری وچاپی در خدمت عامه مردم قرار دهد.

یکی از اهداف غیر مکتوب سر د بیر « النجم » پرورش نسل جدید در میان دانش آموزان مدرسه نجم المدارس است، تا ایشان را با جهان قلم و مطبوعات بیشتر آشنا سازد.

مضامینی که در آن دوران به قلم شاگردان صنوف هشتم، نهم، دهم، یازدهم، ودوازدهم نگارش یافته است، خواننده را به آینده امیدوار می‌سازد و نیم قرن بعد وقتی از کار نامه های بعدی شاگردان آن دوران اطلاع حاصل می‌کنیم، موثریت و نقش « النجم » را در آگاهی بخشی بهتر درک می نمائیم.

مثلاً صمیم کاکړ شاگرد صنف نهم در سال 1337 خورشیدی بعد ها به حیث یکتن از پیشگامان مبارزه اسلامی می در خشد و در راه دفاع از ارزش

(c) ketabton.com: The Digital Library

های ملی ودینی جام شهادت می نوشد. یا مولوی سلطان عزیز شاگرد صنف هشتم آن دوران که مضامینی به قلم او در «النجم » به چاپ رسیده است، بعدها خدمات فراموش نا شدنی در عرصه تعلیم و تربیه به و یژه در میان مهاجران در پشاور انجام می دهد کـــه بلا ریب هسته این فعالیت ها در روش آموزش و پرورش آن سال ها در دل او نقش بسته است.

در « النجم» اعلاناتی هم به چشم می خورد که به سهم خود برای آگاهی بخشی دیگران نهایت ارزنده است. به گونه مثال در النجم آمده است که :

النجم به پرسشهای شرعی پاسخ می گوید :

ویا اینکه :

مضامین ارسالی کوتاه، مفید ومتین باشد.

یکی از پرسشهای طرح شده در هفته نامه « النجم » این سؤال نهات سودمند است که : « مدرسه چگونه پیشرفت کند؟ »

در هر شمارهء «النجم» ، چند پاسخ به پرسش بالا درج شده است که در آن دوران برای خوانند گان رهگشا بوده است.

یکی از اعلانات مهم در هفته نامه « النجم » تقاضا از خوانندگان است تا معلوماتی که راجع به جنبه های گونان گون زنده گی ومبارزات مجاهد سُترگ، ملا نجم الدین آخند زاده دارند، جهت نشر به اداره «النجم » بفرستند.

اینجانب که حالا این سطور را می نوشتم به یاد جریدهء دیواری می افتم که ما متعلمان صنف هشتم مدرسهء امام ابو حنیفه (رح) در کابل، در سال 1352 هجری خورشیدی به نام « لغة القرآن » اولین و آخرین شماره آن را به دیوار آویختم که مضامین آن توسط چند تن از شاگردان صنف هشتم تهیه می‌گردید و به خامهء زیبای امین الرحمن خلیل همصنف دیگر ما خطاطی می شد، و استاد زبان عربی ما استاد ابراهیم الشدی تبعه عربستان سعودی، از نگاه ادبی، مضامین آن را اصلاح می کرد . شاید آن جریده که بدون مشوره آمر مدرسه بر دیوار آویخته شده بود، باعث شد بعد از شماره اول دیگر به چا پ نرسد.

به هر ترتیب با این مقدمه میان خوانند گان و متن کامل هفته نامه « النجم » بیشتر حایل نمی‌گردم و با قدر دانی از زحمات برادر گرامی ام آقای امین الدین « سعیدی » وطلب مغفرت وآمرزش برای دکتور سعید افغانی، مؤسس و سر دبیر « النجم » موفقیت های بیشتری را برای برادر گرامی آقای امین الدین « سعیدی » آرزومندم.

فضل الرحمن « فاضل »
12 اسد 1387 خورشیدی – کابل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د استاد حبیب الله « رفیع » سریزه
د « النجم » دورکې جریدې څوګنې

«خپرونې » درڼا په لور ګامونه دي، دروڼتیا په لور ګامونه دي او د پرمختیا په لور ګامونه دي چې دچاپ اختراع دا رڼا د نړۍ ګوټ ګوټ ته ورسوله.

افغانستان ته هم چاپ او مطبعه او ورسره خپرونې او مطبوعات څه کم یوه نیمه پیړۍ وړاندې را غلل او د (شمس النهار) لمر دهیواد دخپرونو په تیاره اسمان کې ځیره و وهله او همدا لمر به کله ولوید او لکه به بیرته راوخوت.

په ۱۳۹۸ لمریز کال (۱۹۱۹ ع) په هیواد کې دخپلواکۍ دلمر له راختلو سره د افغانستان دخپرونو اسمان تر پخوا ډیر رنګین او د راز، راز خپرونو په رڼاؤ زرین شو .

ښوونځي او مدرسې په خپله د رڼا مر کزونه دي، په دې وخت کې له دې مرکزونو سره دخپرونو رڼا هم ملګرې شوه او دا لړۍ نور علی نور شوه او د هیواد له لومړنی مدرسې حبیبې څخه د «معرف معارف » میاشتنۍ جیبي مجله را ووته چې دلیسې مدیر محمد حسین دلېسې دزده کوونکو په وسیله چلوله او دحبیبیې د زده کوونکو مقالې په پکې خپریدې، دمستوراتو ښوونځي هم چې په هیواد کې دنجونو لمړنی ښوونځی ؤ د « ارشاد النسوان » په نامه جریده را وایسته او بیا د آئینهٔ عرفان مجله خپره شوه او د اماني دروې له پای سره د « مکتب جریده » نشر شوه.

تر اغتشاش وروسته دا کار غړند شو او تر ډیره وخته معارف ډیرې لږ خپرونې درلودې او تر « آئینه عرفان » او « عــرفــان »پرته پوهنې نورې خپرونې نه درلــودې ، د اروانښاد شهید محمد داوؤد خان د صدارت او د اروانښاد علي محمد پوپل دپو هنې دوزارت په وخت کې دپو هنې دخپرونو یوه نوې او ګټوره لړۍ را پیل شوه ، په دې لړۍ کې د « اخبار عرفانی » جریده، د « آزادۍ » کالنۍ خپرونه د « ادب » څیړنیزه مجله ، « افغان طبي مجله » ، د « اقتصادي څیړنې » مجله ، د « بخوان وبدان » مجله ، د « بدني روزنه » مجله، د « پالندوی » مجله ، د «پولتخنیک » مجله، «پو هنه » مجله، د « جریده تعلیم وتربیه »، د« تعلیم او تربیې » مجله ، د« څاروندی» مجله، « دحقوق » مجله، د «خدمت» مجله، « جریده دارالمعلمین»، د « ښوونکې » مجله ، د«علم او فن » مجله، د « کاپل پوهنتون خبرونه » خپرونه، د « نجونو روزل » مجله، « ورمه » مجله اونورې خپرې شوې .

همدا راز داوخت ځینې ښوونځیو هم چاپي او قلمي خپرونې پیل کړې چې شمیره یې لسهاؤ ته رسیده ، دنجات ښوونځي د « نجات » جریده خپره کړه او نورنوټولو لېسود یوالي جریدې درلودې او دپو هنې وزارت کتابتون دکوچینانو ږغ مجله خپره کړه.

همداوخت چې دپوهنې وزارت په مرکز او مربوطاتو او ښوونځیو او پو هنځیو کې مجلې او خپرونی راوتلې، له کابل نه ډیر لرې د ننګرهار نجم المدارس په دیني مدرسه کې ددې مدرسې منور او پوه مدیر اروانښاد ډاکتر سعید افغاني د « النجم » په نامه د جریدې یو روڼ ستوری چی هره چارشنبه به یې له دي مدرسې نه سترګک واهه د ۱۳۳۷ لیږدیز کال دتلې په ۳۰ نیټه خپلې خپرونی پیل کړې او پکې ویې لیکل:

(دا اخبار دمدرسې جریانات ښیي او اجتماعي، دیني ، تربیوي خپرونې کوي.)

(c) ketabton.com: The Digital Library

له همدې هدف سره سم یې په ساده روانه پښتو ټولنیز، فلسفي ، ادبي او علمي مسایل او مطالب خپرول او ددې مدرسې د زده کوونکو د ذهني تنویر او د سیاسي او اجتماعي شعور د ویښولو له پاره ئې کار کاوه .

بل مهم ټکی دادی چې موږ هغه وخت ډیرې نورې دیني مدرسې هم درلودې لکه په کابل کې عربي دارالعلوم، تخارستان ، فخر المدارس، نور المدارس، خو هغه مدرسې تر ډیره حده وچې دیني مدرسې وې او دنورو علومو تدریس ته لږ بر خه پکې ورکول کیدله، خو د اروانباد ډاکتر سعید افغاني د « النجم » محتویات ښیې چې ده نجم المدارس ته یو ذهني او فکري وسعت ورکړ اوددیني علومو تر څنګ یې ، فلسفې ، حکمت او نورو عقلي او نقلي علومو دزده کړې په لاره کې هم پراخ نظر درلود او دالنجم جریده یې پر راز راز موضوعاتو او مضامینو سپوللی وه .

ښاغلي امین الدین «سعیدی » (د ډاکتر «سعید افغانی » خلف الصدق) لوی کار کړی چې ددې قلمي جریدې اته ګڼې یې موندلې او اوس یې تا سو ته د النجم دتاریخي کلکیسون په توګه وړاندې کوي ، دوی وایي چې د دې جریدې نورې ګڼې هم لیکل شوې او په قلم تکثیر شوې دي. کاشکي هغه وموندلې شي او که ونه موندلې شي هم لوی کار دا شوی چي دوی ددی ورکي قلمي او علمي جریدې څو ګڼې او نمونې بیا موندې او دافغاني خپرونو ډګر ته یې رابر سیره کړې، زه مبارکي ورکوم او د ژوند په ټولو ډګرونو کې ئې بریا غواړم !

په درنښت
حبیب الله «رفیع »
دافغانستان دعلومو اکاډمۍ مشاور
۱۳۸۷ /۵ /۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلح او مجاهد
ملانجم الدين آخند زاده

مولوي داکتر محمد سعید « سعید افغاني » چه دهیواد دینی او ملی شخصیتونو له ژوندانه سره مینه او خاصه علاقه لرله ، دنجم الدین آخوندزاده صاحب دخیرنو تاداو په کال (١٣٣٧ لیږدیز) دنجم المدارس په مدرسه کښی کیښود:

کله چې مولوي سعید افغاني په کال (١٣٣٧ لیږدیز) دهغه مدرسې مدیر او سر مدرس و نو هلته ئې دمدرسې دشاګردانو ددیني ، اجتماعي تربیتي د لوړ تیا لپاره اوه نیزه قلمي جریده په دوو مخونو کښې دلمړي ځل لپاره په نشراتو پیل وکړ.

ددې جریدې لومړی ګڼه د ١٣٣٧ هجري شمسي کال دمیزان په ٣٠ مه نیټه) د النجم) په نامه خپره شوه چې د آخوندزاده صاحب له نامه سره ارتباط لری.

مولوي داکتر سعید افغاني د النجم په څلورمه ګڼه کښې چې په کال (١٣٣٧ هجري شمسي) دعقرب دمیاشتې په (٢١) نیټه خپره شوه ، داسې ولیکل:

النجم ګڼه « ۴ » چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د عقرب « ۷»

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه :

د دغه عنوان لاندي غواړم چې د ملا نجم الدین اخندزاده صاحب، سوانح چه په خپل وخت کښې زیات مصلح او دانګلیسانو په مقابل کښې په کلو کلو جنګیدلې، بیان کړم .

ا_ د ده اجمالي پیژندنه:

ملا نجم الدین « اخند زاده صاحب » «ا» د امیر عبدالرحمن د پاچائی په وخت کښې د لـوی اعتبار خاوند ؤ . دغه شاه دي سره دمأذونانو دکابل په ښار کې بندي کړو.

دی د بندي خانې نه په یو خاص تر تیب مخ په مشرقی وتیښتیده او هلته د مشرقي په سرحداتو کښې د مهمندو په سیمه په ژروبی او چمرکند کښې اوسیده او د انګلیسانو په مقابل کښې به جنګیده.

دي بیا دامیر حبیب الله خان د پا چائی په وخت کښې دهغه په غوښتنه او اعتماد بیرته افغانستان ته راغې او دننګر هار په ولایت کښې دجلال کوټ نه مخ په جنوب دهډې په قریه کښې اوسیده.

ده د همدغه پا چا په عصر کښې ډیر د اسلام ددین اساسونه محکم کړل او هر خواته یې ریښې او پلی خورې شوې او دی د داسې لوی شخصیت خاوند شو ، چه په ټول افغانستان کښې ده د خلکو په عقیده حاکمیت درلوده. دغه منلی شخصیت د همدغه امیر حبیب الله په وخت کښې « ١٣٢٠ یا ١٣٢١ هجري قمری » کال ؤ چه د اجل داعي ته ئی لبیک وویلې.

په دی حساب دده د وفات تأریخ (قبر غازی) « ١٣٢٠ » لیږدیز لمریز کال دی . د ده مزار او مقبره دهډې په قریه کښې د والا حضرت سر دار محمد داؤد خان

(c) ketabton.com: The Digital Library

د افغانستان صدراعظم په اهتمام ښه جوړه شوی. د ده هديره د ټول مشرقي او سرحد بلکه د ټول افغانستان او پشتونستان د خلکو د عقيدې ځای دی «۲»

النجم ګڼه « ۵ » چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د عقرب « ۲۸ »

مصلح « مجاهد »

د سعيد افغاني ليکنه:

۲ـ د ده تفصيلی پيژندنه :

دنجم الدين اخند زاده صاحب « رحمة الله عليه » د مفصل پيژندلو د پاره په کار ده چه په لاندې ډول سره ئې وپيژنو :

۱ ـ د ده عمر او حيات او قواره

۲ـ د ده هويت قوم او نسب

۳ـ د ده اصلی او فرعي مسکن

۴ـ د ده تحصيل او علم

۵ ـ د ده تصوف

۶ ـ د ده جهاد

۷ ـ د ده دشهرت اندازه او کار روائې تر مرګه پورې

۸ ـ د ده مشهور مأذونان او منسوبين

۹ ـ دده د مرګ نه وروسته شهرت او تأثيرات

مګر ډير تأسف دی چه د داسې يو لوی شخصيت چه د ټول حيات ګذارشات او حر کات ئې نهايت متانت او سنجيدګي لري. هغومره چه ويل کيږي او يا اورديل کيږي او يا ئې وينو په دغه اندازه د ده سوانح دليکلو دپاره چا کوښښ نه دی کړی. په دغه حقله زمونږ ګيله دده دمعقولو منسوبينو نه کوم چه په خپل وخت کښې نهايت منلي تير شوي، زياته ده. يوازې د ملا طوطی آخند نه هغه هم صرف دده د مواعيظو تذکرې، مګر نهايت ناقص ليدل کيږي او بس.

په هر صورت که اوس زمونږ په لاس کښې مطلوبه معلومات راشي اميد دی چه څه نا څه خو به ترې جوړ شي او آينده د پاره به ګونډې دغـه آرزو د ده پـوه عقيدت مندان کوښښ وکړي چه زمونږ د هدف نارسيدہ مطلب تکميل او پوره کړي. باور لرم چه په دغه ليار کښې سعيه به د ده د عقيدت مندی ښه ثوبت وي .

د ده عمر او حيات او قواره :

زمونږ په لاس تحريري اسناد ډير کم دي. کوم تحريري سند چه زمونږ په لاس کښې شته هغه يوازی د ده د فوت تأريخ ښيې چه په (۱۳۲۰) او يا (۱۳۱۹) هجری قمری کال کښې فوت شوی، چه د ده نه د ټول عمر اندازه نشي معلو ميدلې. مګر ؛ شفاهاً مو ډير او ريدلي چه آخندزاده صاحب عمر او يا کلو په حدود کښې اندازه کيدلې شي. خلک وائي : چه ښه قوي وجود ئې درلوده مګر ؛ رياضيت او تقوی په وجه نحيف شوی ، حتی چه د ډير رياضيت په وجه د ده د لاسو رګونه شنه شنه بلقيدل .

(c) ketabton.com: The Digital Library

وائي چه دی ښه خوش قـواره جړ سړی ؤ ، او په اوچلي باندې شين خال هـم درلوده او د ده دشين ښکلی خال شهرت زيات ؤ .
د ده رنګ او قواره با تاثيره هيبت ناکه وه ، دورايه به په خلکو د ده رعب ولېده مګر؛ په عين وخت کښې مشفق او مهربان هم ؤ .
د حيات ټول په حرکت کښې تير شوی . معلو ميږی چه د ده په ضمير کښې يو داسی اور او تيش او حرکت موجود ؤ چه په يو ځای نشو پاتې کيدلی .
ده هر چيرته ته دخلکو په افکارو کښې داسی تحول قايم کړ ی چه تر ننه هم هغه تحول دخلکو په مابين کښې ياد او د قدر وړ دی ده په ځان باندی ډير خلک د ښو اخلاقو په وجه عاشقان کړي ؤ. د ده د حقانيت د اثبات دپاره دا کافی ده چه دی ټولو پوهو علماؤ منلی ؤ او د ده حر کات ئې د اسلام د دين په اساس موافق ګڼل .

النجم ګڼه « ۶» چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۵»

مصلح « مجاهد »

د سعيد افغاني ليکنه :

۳ـ د ده هـويت قـوم او نسب:

اصلي او فرعي مسکن او ځايونه ئې :

ملا نجم الدين « اخند زاده صاحب » په قوم کاکړ او په مليت افغان دی. په اصل د جنوبی شپلګر د علاقې نه دی، او هم هغلته د ده نيکونه او پلرونه تير شوي «۳» .
دی بيا دتحصيل او زده کړې په وخت کښې د جنوبي نه مخ په مشرقي ننګرهار ته روان شوای. په ننګر هار کښې ځای په ځای ديره شوی او تحصيل ئې کړای دی.
د تحصيل دپاره آفريدوته هم تللی. پيښور او صوات کښې هم اوسيدلی دی.
ده د تحصيل نه ورسته مخ په خپل وطن افغانستان روان شوې او په هډه کښې اقامت اختيار کړی ؤ .
لکه مخکښې چه مو وويلې د ځينې سياسي معاذيرو په وجه کابل ته غوښتل شوی ؤ دکابل په ښار تندور سازی کښې او سيدلی او بيا دکابل نه مخ په ننګر هار تلی او مهمندو په علاقه په جروبی ، او چمرکنډ کښې استوګنه کړي ده .
په ننګرهار کښې په روداتو کښې څه موده تيره کړي او هلته په فقير آباد او نورو روداتو او شينوار کښې ګر ځيدلی . په لغمان او سور رود او کامه او خو ګيانو کښې هم د وعظ او تبليغ او يا دنورو مقاصدو په مطلب تلی دی ، دګرمي په وخت کښې دی به کابل ته هـم تلو او هلته په پغمان کښې څه موده ئې استو ګنه کړی ده.
دی په شمالی کښې د کوه دامان خواته د داؤدځو په علاقه کښې اوسيدلی او شايد چه هلته به د کـوه دامـان په ځينو ځايو کښې ګرځيدلی وي، مګر ؛ د ده د حيات آخرنی شپې او ورځې د ننګرهار په علاقه د جلال کوټ نه درې ميله

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخ په جنوب هـډه کښې تیر شوي دي. دی شاید په نورو ځایونو کښې هم ګر ځیدلې او یا اوسیدلی وي مګر ؛ مونږ نه دی اوریدلي، نو ځکه دلیکو جر ئت نه کؤو .

د ده تحصیل او علم :

مخکښې مو وویل چه دی د تحصیل دپاره زیات ګرځیدلې او په ډیرو ځایونو کښې او سیدلی دی .

وائی چه اخند زاده صاحب ډیر پوه او ښه معقول عالم ؤ په تفسیر ، او حدیث ، قرائت ، صرف، او نحو ، او فقه ، او اصول ، او معانی ، منطق ، او هیئت او ریاضی ، او حکمت ، او میرا ، او حساب او تصوف ... .

النجم ګڼه « ۷ » چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۱۲ »

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه :

۴ـ دده دعلم او تحصیل :

په علومو کښې ئی ښه قوي لاس درلوده ، رښتیا دده هغه کتاب خانې نه چه اوس د نجم المدارس په لاس کښی ده ، معلو میږی چه دی ښه عمیق عالم او د مطالعی شائق ؤ .

وائی چه اخند زاده صاحب به د علما سره ډیر علمي بحثونه کول ده به همیش دعلم دپاره دعمل اندازه کتله ، د ده استاذان هم خلک ښه یادوی .

د ده د استاذانو په سلسله کښی د سر شاهی نه چه سړی مخ په برو ځی یو هدیره ده دهغی ځای خلک یو قبر ښی وائی دا داخندزاده صاحب استاذ تیر شوی او ډیر ښه مبارک شخص ئی خلک یادوی .

وائې ملا نجم الدین اخندزاده صاحب د ده زیارت ته را تلو دده استاذان په ننګرهار او سر حداتو او صوات او پیښور او شاید نورو ځایونو کښې هم تیر شوی وي.

کوم وخت چه دده دعلم قال نه مخ په علم حال تو جه برابر وی داوخت دده یو بله دوره شروع کیږی.

دا په تواتر ثابته ده چه آخندزاده صاحب دصوات صاحب نه په حیات کښې د قادری شریفی طریقه وکړه او په دغه طریقه کښې ترنه درسونه کامل کړو ، او مأذونی مرتبې ته ورسیده.

ده په صوات کښې ډیر وظایف کړي او د صوات صاحب په نزد نهایت منلی ؤ . که څه هم زمونږ سره د ده او صوات صاحب په هغه وخت کښې د کرامت زیاتې قیصی نشته مګر؛ مونږ دومره پوهیږو چه دواړه جنابان با تقوی او پرهیز ګاران تیر شوی ، عقیده لرو چه اوراد او وظایفي ئې ډیر پوره تأثیرات شته دي مګر ؛ زه نه غواړم چه دقیصو رطب اویالس یاد کړو .

وائي ملا نجم الدین اخند زاده صاحب په څلور واړو طریقو کښې مأذون و « ۴» مګر ؛ ده به خلکو ته یوازی د قادری طریقی اجازه ورکوله « ۵» .

النجم ګڼه « ۸» چهارشنبه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۱۹ »

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلح « مجاهد »

د سعيد افغاني ليکنه:

_۵_ د ده تحصيل او علم او تصوف:_

هـډی صاحب عـالم ؤ ، مګر ؛ داسې نه چه علم ئې دعمل سره نه برابر يده او يا دسر تنبه توب نه به ئی کا راخستلو او يا د کبر او غرور نه ډ ک عالم او يا داچه د ده علم د اوهامو او خرافاتو يوه مجموعه ؤ او يا خدای ناکرده چه ده به دين ددنيا دپاره وسيله ګرځولی وي .

دی يو حقاني عالم ؤ، ده داسلام دين پيژندلو. دی په دې خبره پو هيده چه خلکو کښې بايد د محبت او مؤدت اساس قايم شي. دی ريا کار صوفی نه ؤ، او نه دکونج او صومعې طرفدار ؤ . دی يو اجتماعي شخصيت، هميش دناوړو رسم او رواج سره مجادلې کړي، خلک ئې دبې کارۍ او تنبلۍ نه خلاصول .

مصلح او مجاهد

د سعيد افغاني ليـکنـه:

وائي نجم الدين آخندزاده صاحب به علماؤ سر زيات محبت کولو او ښه عالم به ئې زيات خوښو او نازوو.

دهغه وخت علماؤ په ده باندې دعلميت آزميښتونه کړي ؤ علماؤ ، دده نه په لويو لويو کتاب، او علومو او په باريکه باريکه مسايلو کښې پوښتنې کولې، مګر؛ دده سره دعلميت اندازه قوي وه.

دعلماؤ پو ښتنو د پاره ئې ښه ځوابونه ورکړي دي. د علماؤ په نزد ښه جيد عالم ثبوت شوی ؤ نو ځکه ئې دی د دين داقتدا او ددين دحمائې دپاره دهغه عصر لوی نابغه شخصيت ليدلو. ده علماء تربيه کول او علماؤ ته ئې د عمل درس ورکولو .

وائي نجم الدين آخندزاده صاحب ته هر کال په سلهاؤ بړستنی جوړولې او بخشش په ډول به ئې ورکولې. دی دعلماؤ دپاره خولی او پګړی پيداکولې او د بخشش په قسم به ئې ورکولې.

دنجم الدين آخندزاده صاحب علمي بحثونه علمي موعظې او خطابې ښې با تاثيره ياديږي. ده خلکو ته د کونج او زاويې درس نه دی ورکړی. ده خلکو ته دنيا په دا شان بده نه ده ظاهره کړې، چه خلک دې دنيا ترک او کار دې نه کوي .

دی په دې خبره پو هيده چه ددنيا مذمت هم ددې د پاره دی چه بايد مسلمان د دنيا د محبت اندازه وپيژني، داسې نه چه د دنيا د محبت په وجه دخلکو حقوق تلف د رحم او عاطفی خيال ونه ساتي.

داسې دنيا نه چه هرج مرج پيدا شي، د جنګ او قتل موجب وګرځي او داسې نه چه خلک په دنيا غَرّه شي، خپل خالق هير کړي او دبلې ورځې غمه ورسره نه وي . اوکه نه دنيا د دې دپاره چه د ځان او دخلکو دخدمت او رفاهيت په مقصد وي بده نه، بلکه پيد ا کول ئی ثواپ دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نجم الدين اخند زاده صاحب حقيقى عالم، په دې خبره ښه پوهيده چه ځنګه علماء دې په دې پوه ؤ چه د خلکو داصلاح دپاره څنګه علم په کار دى.

ده سره دا ملاحظه وه چه د وخت او زمان مراعات شته دى. ده علماء په ځان را ټول کړل او خلکو کښې نوى روح پو کړو.

مګر ؛ ډير تأسف دى چه د ده د کار نقشه د ده نه پاتې وروستينو خلکو بدله کړه. په دې پوه نه شول چې اصلى سر څه ويٍ، په دى ښه پوه نشول چه د نجم الدين اخند زاده صاحب مطلب څه ؤ. چا داخيال وکړو چه د آخند زاده صاحب سره د تسپو دشمار خيال ؤ.

څوک په دى عقيده لاړل چه ډوډۍ ورکول او لنګر مقصود دى، چا دا ګمان وکړو چه په سر مراقبه سپين څادر او قبا په کار ده، چا سره دا سودا پيدا شوه چه چا د ساده خلکو په وسيله نور خلک تهديد ول او غولول په کار دي.

همداوجه وه چه چا دلنګر په نامه او چا د مسجد د جوړولو په هنګامى او چا د مدرسې جوړولو په انګازى، چا په دې نامه چه دا کوم!! او داسې داسې خيال مې دى ناروا ، ناروا کارونه وکړل. عامونه ، عامونه مسلمانان ئى په حقيقي اسلام باندى هم بد ګمان کړل.

خداى خبر چه داسې جنابان د اوسنى اسلام د ضعف له امله په هغه ورځ د پاک خداى په لوى دربار کښې څه ځواب ورکوي؟

بايد ووايم چې: نجم الدين آخونزاده صاحب په مخلصانو کښې ښه پاک او پوه خلک هم وه. د هغوى د خدمتونو اندازه مونږ سر شته. اميد دى چه د هغوى د کارنامو تذکرى باندې آينده تماس و نيسم او خپلو ګرانو لو ستو نکو دپاره ئې دهدئې په ډول وړاندې کړم .

---

(۱) سر محقق عبدالله بختانى خدمتګار دنجم الدين اخندزاده صاحب دنوم په هکله ليکي:

« ما د سر محقق مولوى محمد اکبر معتمد شينوارى څخه څو څو ځلى اوريدلى دي چه هغه به ماته ويل: چې ما د شينوار و صوفي صاحب نه اوريدلى دي چې: دهډى آخونزاده صاحب اصلي نوم (عبد القدير) دى، مګر د علم ، رو حانيت او غزاګانو په برکت و نورو لخوا ورته (نجم الدين) لقب ورکړ شوى دى چه معناي (د دين ستورى) کيږى. سعيد افغاني

پرې اضافه کول غواړم چې هغه څوک چې درې نسله ملا وي نو هغه ته آخوندزاده وايي. آ. سعيدى

دشينوارو صوفى صاحب اصلي نوم صوفي علم ګل دى. دآخوندزاده صاحب مأذون او هغه ته نژدې سړى و په ډيرو غزاګانو کښې يې دجناب هډۍ صاحپ سره برخه اخستى ده.»

(دهډې آخوندزاده مولنا نجم الدين) ليکنه: سر محقق عپد الله بختانى خدمتګار. دغه کتاب په ۱۳۸۷ (دافغانستان دکلتوري ودې ټولنه)

(۲) دننګر هار د سره رود د ولسوالى دچهارباغ حضرت محمد سعيد سعيدى مجددي عليه الرحمه دحضرت صاحب عطاء معصوم مجددي زوى دى. په کال ۱۳۵۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

هجري شمسي کښې په چهارباغ صفا کښې زیږیدلی او دسنبلی په شپږمه کال ۱۳۷۲ هجري شمسي د لوی اختر دمیاشتې په ۱۹ مه دخوږ یاښیو په اګام کښې حق ته رسیدلی. هغه مرحوم چې دمولانا نجم الدین آخوندزاده یو نژدې ملګری، دوست، مرید او خلیفه یا مأذون وو د نجم الدین د آخونزاده صاحب د وفات نیټه په خپله هغه مرثیه کښې چې (در مرثیه غوث زمان قطب دوران قدوهٔ سالکان پیشوای پیر وجوان مرشد کاملم محبوب دلم اعنی صاحب هډه رحمة الله علیه) په نامه یادیږي، دنجم الدین آخند زاده صاحب د وفات نیټه: (دچهار شنبې شبه د ۱۳۲۰ هجري قمري کال د روژی دمیاشتې ۲۱ مه معرفي کړې ده.)

مرحوم حضرت صاحب محمد سعید د په خپلې مرثیه کښې پدې هکله لیکي:

چـــونکه سردار بشر رفت ازاین دار فنا
صبر از رفتن خـــوبان جهان مـــی بینم
صبر تلخ است ولیکن ثمرش شیرین است
مژدهء نیک به صابر زسبحان مـــی بینم
ګر ازاین دار فنا جـــان به سلامت ببرم
سابقون را همه ای غمـــزدګان مې بینم
شپ چهارشنبه شنو تو ز وفـات صاحب
بیست ویکم ز مه و شهر رمضان مې بینم
سنهٔ الف وهم سه صد وعشرین بـه یقین
بیست ویکم ز مه و شهر رمضان می بینم
چـونکه خوبان هم رفتند سعیدی ز جهان
شو مجرد کـــه ترا نیز روان مې بینم

در مرثیه ای که در فوق تقدیم ګردیده، با قید (یقین) مصرع تاریخ (سنهٔ الف و هم سه صد و عشرین (۱۳۲۰ به یقین) معرفي شده است.
(مأخذ: دمحترم سر محقق عبد الله خدمتګار دهډی اخوندزاده مولانا نجم الدین له کتاب نه صفحه ۱۳۱ او ۱۳۲) دچاپ کال ۱۳۸٦ (۲۰۰۷ م) ټولنه لخوا - جرمنی) په پیښاور کښې چاپ شوې.)

(۳) محترم سلطان عزیز دمرحوم آخوند زاده صحا ب د نوم په هکله داسې لیکي :

دمرحوم آخوندزاده صاحب نوم (نجم الدین) او اصلي مسکن ئې د افغانسان شلګر دی. ولې دوی په ننګرهار او صوات او دپښتونستان په نورو ځینو کښې په (کابل) ملا شهرت درلود او دوی په خټه کاکړ او په کاکړو کښې (ابک زائی) او په ابک زایو کښې (اخونزاده خیل) حسابیږي دغه کورنی او س هم په شلګر کښر په اخونزاده خیلو سره خورا مشهوره ده دهمدې کبله دوی ته داخونزاده لقب هم ور په برخه شوی دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مونږ ته دمرحوم اخونزاده صاحب نژدې خپلوان پوره معلوم ندي مگر دومره خبر یو چه ، د دوی مبارک والد محمد حسن آخونزاده نومیده خو افواهی مو اوریدلی دي چه دوی نژدې خپلوان ډیر نه در لودل.

(مأخذ: دننگر هار ورځپاڼه: ٤٩ مه گڼه د١٣٣٩ دثور ٣١ نیټه)

(٤) جناب نجم الدین آخوندزاده صاحب د قادرید طریقې شیخ او د تصوف په څلورو مشهورو طریقو (قادریه ، نقشبندیه ، چشتیه ، سهروردیه) کې مرشد او پیر و. او په سلگونه مأذونان ئې درلودل.

آخوند زاده صاحب دقادریی دطریقې نه علاوه په دغه نورو طریقو کې هم اذن ورکاوه.

(٥) ـ دهډې صاحب مشهور مأذونان :

یادونه:

مأذونان یا خلیفه هغه چاته وایي چه پیر ورته دمرید نیولو اجازه ورکړې وي.

دآخوند زاده صاحب ځینی مأذونان هم دې درجې ته رسیدلي ؤ چې هغوی هم ځانته مأذونان ټاکلي وو.

محترم راز محمد دغبرگولي دمیاشتې په (٣ او ٤ نیټه) کال ١٣٣٩ لېردیز - لمریز د ننگرهار دورځپاڼې په (٥٢ او ٥٣) گڼې کښې د نجم الدین آخند زاده مشهور مأذونان په لاندې ډول معرفي کړي:

اول : میا قمر الدین:

میا قمر الدین صاحب په اصل کښې دپېښور د اچینی ؤ او بیا د هغه ځای ځنې راغی او دلته دننگرهار د روداتو په بړو کښې هستوگنه درلوده. وائي چه ډیر ښه عالم او ښه قلم خاوند ؤ دتدریس او تألیف سره ئې ډیر شوق لرلو چه دده تر اوسه قلمي ځیني چاپي آثار شته دي.

دوم : د ښتخاک حضرت صاحب:

دبُت خاک حضرت صاحب چه دده مبارک نوم عبد الشکور او دزیاتی تقوا خاوند او ښه عالم او مجاهد هم ؤ . د چکنور ملا صاحب (محترم امیر محمد دمرحوم اخترمحمد زوی دننگر هار دمومند دری اوسیدونکی په کال ١٢٦٠ هجری قمری زیږیدلی او پا کال ١٣٥٠ هجری قمری د ٩٠ کالو په عمر دمارسینگی په منطقه کشی وفات شوی) چی یو لوی مجاهد شخص و دبتخاک حضرت ځینی ماذون شوی ؤ.

همدارنگه جناب میر صاحب جان پادشاه دسلام پور او استاد صاحب چه اصلی نوم یې جان پادشاه دسلام شور او استاد صاحب چه اصلي نوم یې پاینده محمد ؤ دهمدی بتخاک حضرت صاحب ماذون او خپله د اخونزاده صاحب ډیر گران مریدان وو چه استاذ صاحب ئې دخپلی کتابخانې متصرف گرځولی او میر صاحب جان پادشاه صاحب ئې ځرنگه چه یو کره او نامتو مجاهد او خانداني سړی و له همدې امله ئی دلنگر انتظام همده ته ور پلاس کړی و.

(مورخین لیکی : دلنگر انتظام مرحوم مولانا نجم الدین اخندزاده په خپل ژوند کښې دکنړ میر صاحب جان پاچا صاحپ ته چه په شیخ پاچا سره مشهور و ورپلاس

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړی و چه دمرحوم اخندزاده دوفات نه وروسته هم دده دوصیت سره سم دهمدی پاچا صاحب پلاس کښې و او وروسته بیا دده ځوی مرحوم سید عباس پاچا صاحب ئې انتظام کاوه.)

دریم : صوفی عالم گل صاحب :

صوفی عالم گل صاحب یو د هغه ماذونانو څخه وچی اخونزاده صاحب په (پهلون) سره لقب ورکړی او دصاحب سره ئې په غزاګانو کښې اشتراک کړای و او دښه شجاعت او میړانې څښتن و . دترنګزو حاجي صاحب چه فضل واحد نومیده چه هغه یو ډیر عابد او ستر مجاهد وه. د همدې صوفي عالم ګل صاحب ځینې مأذون شوي و .

څلورم دسر کاڼو میا صاحب:

میا صاحب چه دده نوم سید اکبر شاه او په اصل دکامې و او بیا ئې په سر کاڼو کښې هستو ګنه در لوده، چه د پوره فضل او فیض خاوند و .

پنځم : حضرت شاه :

مرحوم حضرت شاه په لغمان کښې هستوګنه لرله ، او سید او با تقوا شخصیت و .

سید شمس الدین مجروح ، دقبایلو مستقل رئیس د همدغه مبارک ځوی دی .

شپږم : محمد سعید جان (مجددي)

مرحوم محمد سعید جان (مجددي) د چهارباغ صفا نه دی. دی حاجي، او قاري او ښه مبلغ هم و.

اوم : احمد خان آخونزاده صاحب:

احمد خان آخونزاده صاحب چه په دولت زائی ملا صاحب سره شهرت لري ښه کره عالم او د صاحب دتحصیل د دورې اکثراً ملګري و .

اتم : دکو هاټ ملا محمد یاسین :

دکوهاټ ملا محمد یاسین صاحب دکو هاټ په علاقه کښې لوی عالم او مدام به ئې د درس او تدریس وظیفه اجرا کوله .

نهم : د حصارک میا صاحب :

په خوږ یانو کښې دحصارک میا صاحب چه نوم ئې عبد الرحیم ؤ .

لسم : ملا محمد حسین :

دلغمان په سنګر کښې ملا محمد حسین صاحب چه په قوم ساپی او دپړوائي شیخ صاحب باندې مشهور ؤ. دی ښه ذاکر او زاهد شخصیت ؤ . دځینو خلکو په روایت سره دا ملي ملا مسلم صاحب دی.

دنجم الدین آخونزاده صاحب د مأذونانو څنې دغه دولس تنه مشهور وو او نور هم شته لکه چه په کوه صافی کښې ملا مسعود صاحب او په ممله کښې امام حاجي صاحب او داسی نور .

مأخذ : دهډې آخوندزاده مولانا نجم الدین له کتاب نه، صفحه (٤٤ او ٤٥) د چاپ کال ١٣٨٦ (٢٠٠٧ م) دمحترم سر محقق عبد الله خدمتګار لیکنه.

هـــډه :

(c) ketabton.com: The Digital Library

هډه چه یو وخت (بتکده) وه دغازي مولانا نجم الدین آخونزاده عرفاني او رو حاني شخصیت په برکت دغه (بتکده) داسلام دمقدس دین په یو عالي فرهنګي مرکز باندي مبدله شوه . چی یو دهغې د نمونه څخه د(النجم) فرهنګي جریده چې دخدای بخښلي (سیعد افغاني) لخوا نیم قرن وړاندي په کال ۱۳۳۷ هجري شمسي کښې په دغه مدرسه کښې په خپل نشراتو پیل وکړ.

***

له هډې آخونزاده صاحب سره
دتحفة العاشقین او مکتوبات ارتباط

لیکنه : محمد نبي تدبیر

۱- ملا نجم الدین آخونزاده یا د هډې ملا صاحب یو داسې ګڼ اړخیزه شخصیت ؤ چې علمي او عملي کمالونه دواړه پکې را غونډ شوي وو. ده دیو عالم په توګه بشپړې دیني زده کړې وې ، دیو سالک او عارف په توګه یې دنفس دتزکیې او تصفیې له پاره څیلیې ایستلې او لوړې ګاللې وې، دیوه مجاهد په توګه یې په ټول افغانستان کې د عارفانو او عالمانو یو داسې روڼ لښکر ایجاد کړای، چې انګریزي ښکیلاک ته یې د ډیورنډ د کرښی دواړه غاړې د اور په سره تبی بدلې کړې وې، له بلې خوا یې دعلم او سلوک د تعمیم له پاره په خپله هم تألیفات کول او خپل مریدان او شاګردان یې هم هڅول چې تألیفات وکړی، آثار ولیکی او ګڼور آثار خطاطي کړئ، تکثیر یې کړئ او یو بل ته سوغات کړئ .

مونږ په دې لیکنه کې په دوو هغو آثارو تکیه کوو چې یو د ده مرید په پښتو نظم لیکلي او بل دري نثر دی چې ده پخپله له یوې نسخې نه را نقل کړي او تکثیر کړي یې دي، دا دواړه کتابونه نوي تر لاسه شوي او د دې سمینار په ویاړ یې د تاسو درنو پوهانو په مخه کې ږدم.

لومړی کتاب تحفة العاشقین نومیږي چې دده یوه مخلص مرید ملا عبد الوهاب نظم کړی دی. ملا عبد الو هاب د سید احمد زوی او د کابل د پغمان د زرشاخ دکلي او سیدونکي، دا کتاب دسلوک او عر فان دمقامونو او د حقیقي مینې د رمزونو او رازونو په باب لیکل شوی. لمړی ټوک یې سل مخونه او دوهم ټوک یې ۱۴۶ مخونه لري، چې دواړه په یوه ټوک کې کنډل شوي دي او دبیتونو شمیر یې درې زره شپږ سوه بیتونو ته رسیږي.

ملا عبد الوهاب په خپل کتاب کې تر حمد او نعمت وروسته دسلوک ، دخپل پیر او دخپل کتاب د محتویات په باب لیکي :

راشه پوه شه ای طالبه که مطلوب یې
په رښتیا که ته محب دخپل محبوب یې
دسلوک لاره ده هر ګوره ډیره ګرانه
ولې خدای دې بر طالب کاندي آسانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر طالب چې په ریښتیا طلب دیار که
په ملوینو [1] کې به تل صفت دیار که
ذکر او فکر یې همیش وي له محبوبه
یو ساعت کې خالي نه وي له مطلوبه
په هردم ، په هر قدم ، په هر ساعت
دسلوک په لار ه یون که په فکرت
ولی بویه چې کامل پیروي فرزنده
راه بلدوي کامل پیر په زړه خورسنده
مقامات ورته معلوم و زما دله
په سلوګ کی به غلط نه شي هیڅکله
او که نه چې دغه پیر نه وي ماذونه
داپیر نه دی خبر شه په دا مضمونه
که خواجه ، صاحب زاده او یا مولاوي
که سید، آخونزاده کاریې په غلاوي
دوی له شرعی مخالف کاندي کارونه
په فریب سره یې رد کړه عالمونه
کل عالم وته معلوم دی له کتابه
دابیان دور او دراز دی ای احبابه
ما عبد الوهاب منګول دی لګولې
دهډې پاک اسم یې مسمې په نجم الدین دی
کامل پیر دی د هر چا په دا یقین دی

په کتاب کې دسلوک مقامونه، ذمیمه افعال، حمیده افعال، الله ته قُربَت، دمرید شرطونه، دانساني نفس ډولونه، د روح او دقلب حقیقت، دقلب رڼا او تیاره، دپیر د تلقین لومړی مقام، کامل پیر، غوٍ او قطب، د توحید علم ، ناقص پیر او ناقص مرید، صادق مرید، صدق او اخلاص، دکامل پیر ارشد او نور .

خو په ټول کتاب کې دبحثونو په ترڅ کې دخپل پیر دهډې ملاصاحب نوم اخلي چې څو نمونې یې دادي :

رارسیږه دهډې پیره کامله
نن مې فکر نه چلیږي یم بیدله
نن مې فکر نه جلیږي یم په غم کې
تل بهړیږم دواړه سترګې مې په غم کې
تل ژړیږم دواړه سترګی مې په نم کې
بل ځای وایي:
دهډې غوث مدت کړه دا زمان
چې له شره د شیطان شم په امان
همدراز وایي :

[1]) شپه او ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاس مې نیسه د هدې پیره کامله
ثنا خوان شم دخپل خدای لکه بلبه
یا :
لاس مې نیسه دهډې کامله پیره
دګناهو بار مې دروند دی یم دلګیره
یا :
لویه خدایه دهډې صاحب مغفور کړی
په خپل در کې یې قبول او هم مقبول کړی

کتاب دموضوع له اړخه په تحقیقي بڼه لیکل شوی او د سلوک او عرفان ګڼ کتابونه یې ورته کتلي دي او داښیي چې لیکوال یې ښه مطالعه لري ، دی دخپل کتاب اخځونه پر خپل – خپل ځای ښیي اوپه سر کې لیکلي :

خدایه ته مې داتصنیف کړی منوره
چې بیان دمحبت وي سراسره
کل بیان مې محبت دپاک مولا که
په تحفة العاشقین مې مسمی که
هر سړی چې محبت کاندي له خدایه
دې کتاب ته دې نظر کاندي نیکریه
هر مقصد به حاصل شي که خدای کاندې
که په صدق دی عاشقوي په خدای باندې
داکتاب بیان دعشق حقیقي دی
دمجاز عاشقي کل واړه فاني دی

دده په کتاب کې د ده د کتاب مهم اخځونه داسې راغلي:

« ما ورید » دتفاسیرو یو راوی دی
چې دعلم مرتبه کې دیر عالي دی
روایت دی د اله ده نه زما روره
چی ورید رګ متصل په زړه دی ګوره
او په « بحر الحقایق » کې دا رنګ دینه
حقیقت د قُربت دا رنګ دی مینه
په کتاب « کشف الاسرار » کې روایت دی
چې راوی روایت کړی له آیت دی
په « عوارف المعارف » کتاب کې یاره
له معاذه روایت دی بر خورداره
پاک الله داسې ویلي په« قرآن » کې
صداقت په باب دی ذکر په « قرآن » کې

همداسې نور کتابونه دکتاب په لومړی برخه کې دسلوک، طریقت او عرفان فکري او ایډیا لوژیکه برخه ده او په دوهم ټوک کې یې د عارفانو ، سالکانو او عاشقانو کیسې نظم کړي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکتاب مثنوی د وولس سیلابي ده، شعر یې ځای پر ځای خامی لري، ډېر داسې بیتونه لري چې قافیې ته پکې پاملرنه نه ده شوي لکه:

داکتاب مې مختصر که که پوهیږی
هزار پند دی په هر بیت کې که پوهیږي
په دا رنګ به شیطان وایي هر انسان ته
بعث نشته وکړه سمیع دکلام ته

همدا راز پر مثنوي سر بیره څو غزلې هم ویلي خو ډیرې کمزورې او نیم بندې دي لکه:

هر عاشق چې خود نمای دی عاشق نه دی
چې په عشق کې وي خود رایه عاشق نه دی

په هر حال دتحفة العاشقین کتاب له یو خوا دپښتو ژبې یو نوی تر لاسه شوی کتاب دی او بلی خوا دنجم الدین اخوند زاده یا په بل عبارت دهډې د پیر دیوه مرید تألیف دی چې د پیر او دده د مریدانو د تألیف او تصنیف او دخپلې طریقي او سلوک له خپرولو سره دمینې څرګندویې او ښکارندویې کوي .

دغه تحفة العاشقین دښاغلي استاد حبیب الله رفیع په ځاني کتابتون کی دی چې د لوریني څخه یې په ځانګړې توګه مننه کوم.

۲- مکتوبات :

یوه اونۍ وړاندې پیښور ته دپښتو عالمي، ادبي کنوینش ته تللی وم، دپیښور اسلامیه کالج د کتابتون مرستیال حاجي سراج الدین صیب چې د ډیرې مودې ملګری مې و ، لیدوته یې ورغلم، پوره درې کاله مې نه ولیدلی. د اسلامیه کالج په دغه کتابتون کې یو افغان عالم مولانا منیب صیب هم تر ستړي مه شي وروسته کله چې پوه شو چې زه د افغانستان نه ورغلې وم بې له کومې مقدمې را ته دهغه کتاب په اړه چې د ده په لاس کې و وویل :

دا دنجم الدین اخونزاده صیب په خپل لاس لیکل شوي قلمي نسخه ده. خدای شته چې ددې خبرې په اوریدو له یوې خوا خوشاله شوم ما ویل څه خو د ځیړنغونډې دلیکنې له پاره یوبل مأخذ هم پیدا شو خو له بلی خوا مې زړه درزیدو، ما ویل چی مولانا صیب به د مقالې د مأخذ له پاره کتاب را باندې ولوروي او کنه خو زړه مې غټ کړ او ورته مې وویل:

په همدې ورځو کې په ننګرهار کې د افغانستان داطلاعاتو او کلتور او ګرځندوی وزارت له خوا د نجم الدین آخونزاده (رح) په اړه ځیړنغونډه ده او دا قلمي نسخه زما د موضوع سره ډېر تړاو لري، که خوښه دې وي زه به ستا ددې کتاب نه یوه کاپي واخلم ، حاجي صیب سراج الدین هم یو څه سپارښتنه پرې وکړه، د مولانا صیب منیب دې کور ودان وي د کتاب کاپي را کړه . چی اوس مې په لاس کې ده.

نو پدې هکله د حاجي صیب سراج الدین او مولانا منیب صیب نه په مننه اوس راځو همدې کتاب ته چې په یوبل ډول له نجم الدین اخونزاده (رح) سره تړاو لري:

(c) ketabton.com: The Digital Library

داد هغه وخت دیوه لوی عالم ملا عبد الرحمان « خان ملا » چې د ملا سعید خان ملا خان زوی دی د دیني او عر فاني دري او عربي لیکونو ټولګه ده چې نجم الدین آخونزاده په خپل خط رانقل کړې او خوندي کړې چې د علم او سلوک د تعمیم په لاره کې دده هڅې او ور سره دده د لاس خط رارسوي .

په کتاب کې پنځه پنځوس مکتوبونه خوندي دي چې بیلا بیلو کسانو ته لیږل شوي او بیلا بیل علمي ، دیني ، عرفاني او سیاسي مطالب لري، لومړی لیک د مولانا عبد الغفور سوات صاحب په نامه دی چې د ملا نجم الدین پیر دی او دلیکونو لیکونکی هم زیات عقیدت او ارادت ورته لري چې د حجت قویه په نامه خپل یو اثر ورته لیږي.

یو بل لیک یې دبیت الله شریف د نبوي جومات خطیب په نامه دی، چې د صاحبزاده عبدالحی سپارښت یې چې حج ته تلیی، ورته کړی دی. یو بل لیک یې د امیر دوست محمد خان په نامه دی چې توصیه یې ورته کړې چې رعیت ته په برابر نظر وګوري او قوي پر کمزوري لوړ ونه ګڼې. یو بل لیک هم د امیر دوست محمد خان په نامه دی چې ده ته یې دروغتیا دوعا پکې کړې ده. یو بل لیک د سرادر زکریا خان په نامه دی چې د حال پو ښتنه یې پکې کړې ده، یوبل لیک دسید عظیم شاه کند هاري په نامه دی چې د عرفان او سلوک لار ورته روښانوي.

ددې رسالې یو بل لیک د مؤلف د زوی ملا سعد الدین په نامه دی چې د تقوی او دینداری لارښوونه ورته کوي . دکتاب دوه دېرشم لیک د ملا میر حسین بازارکی په ځواب کې دی.

د کتاب څلور دیرشم لیک د وزیر اعظم په نامه دی چې نوم یې نشته خو کیدای شي چې دا به د امیر شیر علي خان د صدراعظم سید نور محمدشاه په نا مه وي چې د ده خدمتونه یې ستایلي ، خپل ملاتړ یې ورسره اعلان کړی او د پر مختک دوعاګانې ورته کړی دي. پنځه دیرشم لیک بیا هم د امیر دوست محمد خان په نامه دی چې د پاچاهی مبارکي یې ور کړې او دخلکو د خدمت او د دین دساتنی بلنه یې ور کړې ده .

اووه دیرشم لیک د ملا مشک عالم آخونزاده په نامه دی چی د ده دینی جهد یې ستایلی دی. د کتاب اته دیرشم لیک د ملا محمد علم آخوند کند هاري کاکړي په نامه دی چی د صو فیانو د اقوالو د اختلاف په اړه یې ورته کښلی دی. نه دیرشم لیک یې بیا هم دخپل زوی ملا سعد الدین په نامه دی چې دوعایې ورته کړې او انساني کمالاتو ته یې را بللی دی.

څلویښتم لیک یې دسوات صاحب په مړینه یوه تعزیت نامه ده او د هغوی دلوړ شخصیت ستاینه یې پکې کړې ده.

دوه څلویښتم لیک د شیخ میا تبرک الله دلیک په ځواب کې دی چې له دوی نه یې د دوی د « رد وهابیه » په نامه کتاب چې د امیر شیر علی خان په وخت کې چاپ شوی و، غوښتي چې ده ورلیږلی دی.

دري څلوېښتم لیک د صوفي عبد الرسول درانی اسحاقزي په نامه دي او د بیوزلانو مرستي او لاسنیوی ته یې رابولي. پنځه څلویښتم مکتوب د میا عمر جان د لیک په ځواب کې دی. په شپږ څلویښتم مکتوب کی یې سردار محمد حسن خان او سردار

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیر یندل خان ته د دوی دپلر د مړینی تسلي ورکړی او دوعایې ورته کړي ده ، اوځلویښتم لیک دسوات صاحب دزوی په نامه دی چې د حالاتو په بدلون یې تشویش ښودلی او لارښوونه یې ورته کړې چې د پلار لاره ونیسي او پر مخ ولاړ شي .
اته څلو یښتم لیک د حاجي ملا محمد اکبر په نامه دی چې د ظاهري او باطني

یاددونه :
دغه مقاله په کال (۱۳۸۳ لمریز) کې د اروابناد نجم الدین آخونزاده څیړنغونده کې لوستل شوې.

ملا نجم الدین آخونزاده
د« سعید افغانی » په لیکونو کې

ګـرانـو لوستونکو :
خدایبخښلی دکتور مولوی محمد سعید « سعید افغانی » دخپل کتاب کې چی « زما ژوند» تر عنوان لاندې لیکلی وه او په کال (۱۳۶۵) هجری کې خپور شوای، دمصلح او مجاهد ملا نجم الدین آخونزاده صاحب په هکله داسې لیکي:
زه دخپل پلار [۱] سره څو واری « هډی » ته د مرحوم ملا نجم الدین آخونزاده صاحب زیارت ته تـلـی یم او اکثر به زما پلار د روژې د مبارکی میاشتې په اولو ورځوکښې د قرآن کریم خـتـم د نجم الدین آخند زاده په جامع جومات کی د زیارت تر څنګه کوه او هلته به د روژی د میاشتو په تراویحو کښې درې شپو کې ټول قرآن کریم ختم او لوستل کیده.
دی ختم ته دمشرقی، ننګرهار حتی د سرحداتو ډیـر خلک را ټولیدل. هلته په هغو شپو کی تود لنګر د هغه ځای د شیخانو د اسلام پور د پاچایانو په مشری چلیده. په دی لنګر کې زرهاؤ خلکو ته ډوډی ورکوله کیدله، ډیر مالونه حلا لیدل او زیاتی وریجی او ډوډی پخیدلې.
دی لنګر ته د روژې په اولو شپو کې زیات خیراتونه او مرستی رسیدلی. مرحوم نجم الدین آخونزاده صاحب د وخت پوه عالم او سالک ؤ. دی د صوات مرحوم ملا غفور آخونزاده مرید ؤ. دی د قادری په طریقی کې پـیر او مرشد ګرځیدلی او په زرهاؤ مریدان او په سلها ؤ مأذونان ئي در لودل. د نجم الدین آخند زاده صاحب مأذونان په ټول افغانستان کې د پوره شهرت خاوندان ؤ.
نجم الدین آخونزاده صاحب لوی مجاهد ؤ او د انګلیسانو په مقابل کې ئی د امیر عبد الرحمن په وخت کې زیاتی مشهورې غزاګانې کړې دي.
دی د امیر عبد الرحمن په عصر کې دمهمندو د قام په « جروبی » علاقې کې اوسیده او بې د امیر د اجازې څخه د انګلیسانو په مقابل کې ئې جهاد کولو تر داسې اندازې دده جهاد قوت موندلی ؤ چی انګلیسانو امیر عبد الرحمن خان ته یو لیک واستوه چې په هغه کې دری لاندی مطالب درج ؤ.
۱- ملا نجم الدین د سرحد څخه لرې کړه ځکه دی زمونږ په مقابل کې د جهاد پارونه کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- څرخي سپه سالار چې په کنړ کې دی هغه د مجاهدینو سره مرسته کوي نو هغه له دې ځای څخه وغواړه او بل چیرې ئې واستوه .

۳- دافغانستان او دسرحد دخلکو سره تک او راتګ بند کړه.

امیر عبد الرحمن خان د انګلیسانو په ځواب کې داسی ولیکل:

۱- نجم الدین آخونزاده صاحب زما په واک نه دی. هغه د مهمندو په آزاده سـیمه کې او سیري او په خپل سر د تاسو په مقابل جګړی تنظیموي. زه په خپله هم د هغه د زیات شهرت او اعتبار څخه ډاریږم. دی دلته په افغانستان کې زیات مریدان او مخلصان لري او خلک په ده باندی د ولایت دومره قوی عقیده لري چې که دوی چیرې پس له محمد صلی الله علیه وسلم په چا باندی د رسالت عقیده منله نو به په دې باندې به ئې دپیغمبری ایمان راوړی وي نو ښه داده چې د افغانستان څخه بیرون وی.

۲- زه حاضریم چې څرخي سپه سالار دستاسې دلیکنې په اساس دکنړونو څخه بدل کړم خو په دې شرط که چیری هلته د تاسو په ضد وضعه زیاته ورانه شوله مسؤلیت به ئې زما په ذمه نه وي ځکه چې زما به فکر د څرخی سپه سالار وجود هلته چې پوه او مدبر شخصیت دی دستاسو په ګټه دی.

۳- لطفاً موضوعات لږ دقیق وڅیړي هغه داچې دافغانستان او سرحدي خلکو تر مینځ پولې ارتې او دوی تر مینځه د وروری روابط نه شکیدونکی علایق دي چې هیچا ته دا امکان نه میلاویږی چی ددوی تر مېنځه تګ او راتګ بند کړی. او که څوک دی کار ته اقدام وکړی ؤ به ئی نشی کړی - ځکه ورور د ورور څخه جداکول او خپل او دخپلوان څخه بندول آسان کار نه دی او هغه هم بیا په داسی ارته سیمه اوبیدیا کې.

وائي: د امیر عبدالرحمن خان په یاداشتونو کې راغلي دي چې ده په پټه د مرحوم نجم الدین آخندزاده صاحب سره رابطه درلوده او په مخفي ډول ئې خلک د انګلیسانو په مقابل کې پارول خو په ظاهر کې د انګلیسانو سره د عدم تعرض متعهد ؤ.

(۱) مولوی عبد المجید د مولانا سید امیر زوی په قوم صافی د لغمان د ولایت دعمرزیو په قریی کې د خیر آباد د کلي او سیدونکی دی.

دی دخپل دوخت لوی مجاهد ؤ او د افغانستان د استقلال او آزادی په جهاد کې یې پوره مؤثره برخه درلوده او دخپلو قومی ځوانانو، مشرانو، شاګردانو او پیروانو سره د انګلیسانو په مقابل کی دډکی، تورخم، او ناقی په سیمو کی جنګیدلی دی.

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

د «النجم» د قلمي جريدې د ادبي فعاليتونو يوه بيلګه

درنو لوستونکو!

د هډې نجم المدارس د ننګرهار ولایت په جنوب کې د نجم الدين آخونزاده د زيارت تر څنګ موقعت لري. دا مدرسه د وخت دوو مشهورو مدرسو څخه وه چې ډيرديني علماء ترې فارغ شوي دي او د نجم الدين آخونزاده چې په هډه مشهور وه په نوم ياده شوې ده.

په کال (۱۳۲۸ هجری ش) کی مولانا محمد سعيد «سعيد افغاني » فعال، مخکښ ، اجتماعی شخصيت او دينی عالم، ددی دارالعلوم يانجم المدارس په مدرسه کې لمړی د استاد او بيا د مدير په توګه وګمارل شو.

سعيد افغاني ددې مدرسې د مديريت تر څنګ پـه علمي، ديني، سياسي او فرهنګي برخو کې د خلکو د اذهانو د روښانولو په مقصد او موخه ډيرې هلې ځلې کړي دي چې د«النجم »دقلمي اونيزه ديوالي پاڼه يا جريده دهغه وخت د امکاناتو او محدوديتونه سره سره د يادولو وړ ده.

ددې جريدې چلونکی مولانا محمد سعيد«سعيد افغاني» د نجم المدارس مدير او مرستيال يې په هغه وخت کې د دولسم ټولګې ممتاز او با استعداده شاګرد چې دښکلي املا، انشاء او حسن خط خاوند وه ښاغلی حضرت خـان و چې د جريدې د تخنيکــي جـوړښت تر څنګ د مضامينو د انتخاب او ليکلولو کار يې د مـولانا سعيد افغاني تـر مديريت او رهنمايي لاندې پر مخ بيوه.

دا جريده دډيزاين او محتوا له نقطه نظره ډيره پـه زړه پورې وه او د شاګردانو، استادانو او نورو مينه والو د پوره پاملرنې او تو جه وړ ګرځيدلې وه.

غواړم دبيلګې په توګه دښاغلي صديق الله د« مبارک شه» تر سر ليک يوښکلی شعرچې د« النجم»

د جريدې په ځلورمه ګنه کې په ۱۳۳۷ هـ ش کال د عقرب په ۲۱ نيټه چې د دغه جريدې يا اونيزې فرهنګي لاسته راوړنو په اړه يې ليکلی او نشر ته سپارل شوی وه ستاسو پام راوګرزوم•

مبارک شه

دغــه عــزم او دا کــار شـه مبارک
د« النجم » دا اخبـار شــه مبــارک
چې غفلت ځينې راويښ قام او ټبرکا
دا خـــدمت او داکــردار شه مبارک

چې غرض يې داسلام لاره ښودل وي
يــو قــدم پدغــه لار شه مبارک
د افکارو د روزنې درس به راکړي
هر يو درس يې په بار بار شه مبارک

(c) ketabton.com: The Digital Library

پــرګنو ته بــه د علم رڼـــا ورکړي
دا رڼـــا او دا انـــوار شه مبــارک
د ادب او اجتماع لار کـې قدم دی
دا اقـــدام او دا رفتار شه مبادک
سعادت چې دخپل قام اوطن غواړي
د« سعید » دغـــه افکار شه مبارک
د« صدیق » دعاقبوله کړې ای خدایه
دغه سوال ستا په دربار شه مبارک
چهارشنبه د ۱۳۳۷ هـ ش کال دلړم ۲۱ نیټه
دهډې نجم المدارس

یادداشت:
د یادولو وړ بولم چې هغه وخت چې د النجم جریده نشریدله تر اوسه د پښتو املاء او انشاء بعضی د لیکلو ډول او جزیي قواعد بدل شوي خو ما د امانت داري لپاره د هغه وخت ټول مطالب په هماغه رسم الخط ثابت پریښي.

د کتاب ځانګړتیاوې: مولانا نجم الدین آخند زاده د « النجم » په هنداره کښې

لیکنه اوټولونه: امین الدین « سعیدي - سعید افغاني »
دافغان اســتراتیژیکو څـېړنیزمرکز او د حق دلارې کلتوري ټولنې مسؤل مدیر- جرمني

پته :
saidafghani@hotmail.com برېښنا لیک:

(c) ketabton.com: The Digital Library

انځوريز برخه

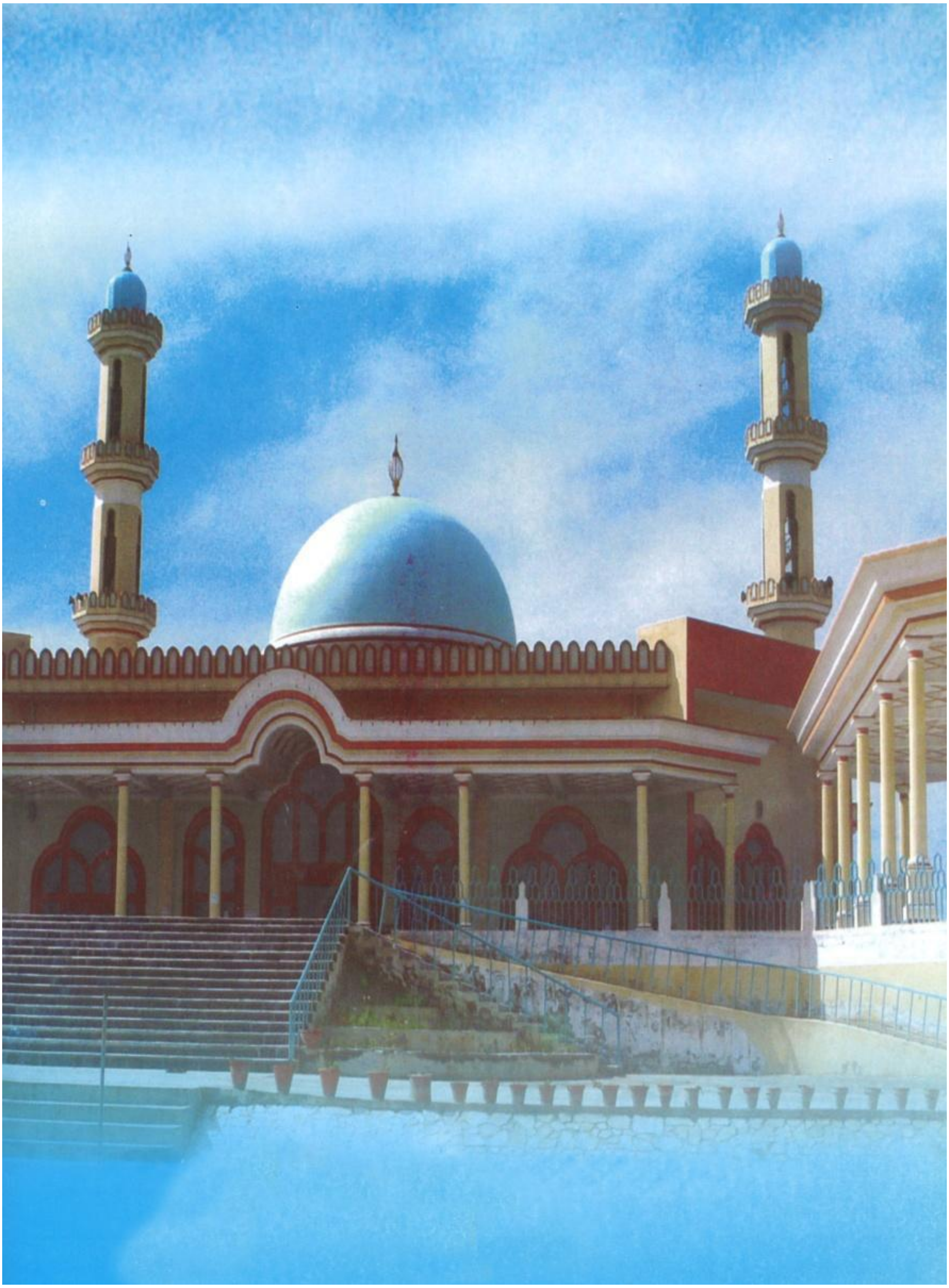

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» دنجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» ددولسم ټولګی شاګرد
اداره په هډه کښی
پته «ننګرهار نجم المدارس

اوه ورځنی پاڼه
بی درخصتی دورځو هره
چارشنبه نشریږی

«اخبار دمدرسی جریانات بنیی او
اجتماعی، دینی، تربیوی خبرونی کوی
«مسلمان»
پوره مسلمان هغه دی چه د ژبی او دلاس
د ضرره ئی مسلمان ساتلی وی «حدیث»

ګڼه (۱) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د میزان (۳۰) (۱) کال

«مرام»

«سعید افغانی»

دالله په نوم شروع ده چه رحمن او رحیم دی . دکامل صفت وړ الله پاک دی چه د ټول مخلوق مربی دجزا او دحساب دورځی مالک دی ټول خلک وایو چه یواځی تاله عبادت کوو او تنها تا نه معاونت غواړو ته موږ ته سمه لیاره وښیه دهغو خلکو لیاره چه پیرزوینه دی پری کړی نه دهغو لیاره چه ستا دغضب لاندی راغلی او نه دهغو کسانو لیاره چه بی لاری روان دی آمین

وصلی الله علی محمد وآله وصحبه وسلم اما بعد

دخلکو خدمت تربیه او پوهه ټول دی که خلک پوه شی هرڅه کیږی د پوهو اهل مسئولیت دردی چه په ژبه او قلم سره دخلکو دپوه کولو خدمت پرپوره پاک نیت ترسره کړی . دنجم المدارس مدرسه چه دمرحوم نجم الدین اخند زاده روحانی ستر مجاهد ترڅنګه ده مرحوم غازی اعلحضرت محمد نادرشاه شهید جوړه کړی . دغه مدرسه دده دصالح خوی اعلحضرت المتوکل علی الله محمد ظاهرشاه په روښانه دوره کښی دغه رشد ته رسیدلی چه د ژبی او د قلم په ذریعه دخلکو خیر او فلاح دپاره خپله تبلیغی وظیفه سرته ورسوی . هم دوطن په منابرو او مجالسو په اخبا رونو او مجلو علی الخصوص دننګرهار په ورځپاڼه کښی دمدرسی دمنسو بینو تبلیغی خدمت هغه دی چه لیدل کیږی په همدغه اساس اوس د «النجم» داخبار اراده سره دټولو مشکلاتو مینځ ته راغله دا اخبار به یواځی دمدرسی په ګډ ارشاداتو اجتماعی ، او دینی، تربیوی ، مسائلو متعلق خبرونی کوی اوس به سم دستی په اوه ورځو کښی یوځل دچارشنبی په ورځ بی درخصتی ورځو قلمی څو نسخی د مدرسی دپاره نشریږی امید دی چه آینده به دوسائلو د تکیل په صورت دعامو خلکو داستفا دی نه هم صرفه اوددغه تپی موږ به دغه کار کښی دامید وار دی هغه چا سره لرو څو مره چه موږ ته دکار او خدمت اراده او ارزولری هم د ضرورت په اندازه شته دی

«خبرونه»

په نجم المدارس کښی دمدرسی دعلماؤ له خوا د پاکستان دحکومت اوضاعو باندی چه په هغه ملک کښی ئی نظامی حکومت روان کړی د وزیرانو او مشرانو بندیانول او دخلکو په اختنا قولو بحث دی تاسف او د خواشینی ظهار وشو . دا وضعیت ئی ددنیا د امنطل اباتو موجب د پاکستان دمسلمانو خلکو دپاره ئی دکوم بل ځای په تحریک ځا دشه وبلله .

«سره میاشت»

موږ خلکو ته د سری میاشتی دمؤسسی تقویه د اسلامی لیاره ښوونی په مطابق معرفی کوو امید لرو چه دنجم ز بلو دپاره به دغه مؤسسه دمعاونت لاس ورکړی

«دمعلم دورځی په متعلق»

په نجم المدارس کښی ډیوهنی د وزارت دغه اقدام ته ښه هر کلی وشو وویل شول چه دمعلم دا همیت او قدردانی په وجه به دراتلونکی افغانستان دآینده نسل تربیه نوره هم قوی شی.

«نوی پروګرام»

سږ کال په نجم المدارس کښی نوی درسی پروګرام عملی شو ددغه پروګرام په مطابق شرعی علوم ویل کیږی او حیاتی مضامین

(c) ketabton.com: The Digital Library

«هیله» بناغلی «حضرتخان»

ذه ددی اخبار پر متلق دقا درلودا نا ذرت نه هیله لرم چه دخلکو او دجامعی دفاینی او دراتی سعادت له پاره ئې وسیله و گرځوی موږ دملاسی منسو بینو دپاره خومره چه دی پاڼی سره په زړونو کښی علاقه او محبت او دلچسپی لرک هغومره دخدمت توفیق هم غواړو . دلوستونکو شوق او ذوق دی ددوی داستفادی موجب دنورو د پاره دی دښو لیاربنونی اساس شی .

«ژبه او لاس» «سعید افغانی»

ژبه او لاس دژوند په ارخونو کښی دېوره پام لرنی وړ ده دژبی او لاس محرک باید ادراره شی دکار او خبرو ښه او بد ترخه او خوږه اکثر په ژبی او لاس اجراء کیږی .

«پښتون قام» «پاچاخان»

پښتون قام ښه قام دی یا در چیرزما قام دی ځکه ما تر ښه ښکاری دد نیا دهوا دنو مقابله ډیره ښه کولی شی هر راز سختیو ته وړ دی ترپک ، ماشین او غیر هر مصیبت ته تنگیږی خو ډیره پیسو ته نرشی [illegible]

«تقدیر» مولوی عبدالمجید «حمیدی» مدرس

تقدیر تول مصیبت زده او غمجنو خلکو ته تسلی ورکوی پریشانی کانی خفګا نو نه له منځه باسی . تقدیر خلک دمایوسی نه خلاصوی د اطمینان او امید واری ساحی ته ئی راباسی کم سری ډیر ثروت او غنا خاوند شی دتقدیر په تصور دکبر او غرور نه په ځنګیږی او که بیا ډیر و تکلیفو نو او مشقتو نو سره مخامخ شی بی صبری جزعه او فزعه نه کوی او دتقدیر په خیال ځانته تسلی ورکوی . آدم علیه السلام باندی موسی علیه السلام تنقید وښو چه ته هغه آدم ئی چه دستا په ګناه سره ستا ټوله اولاده له جنته راووته آدم علیه السلام دهغه په ځواب کښی وویل چه ایا تورات زما دپیدا ایښت نه څو کاله دمخه پید او ؟ هغه ورته وفرمائیل چه څلویښت کاله بیائی وویل چه تورات کښی دا سی نه وه لیکل شوی چه آدم به داسی کار کوی ؟ موسی علیه السلام وفرمائیل هو آدم علیه السلام وویل نو دا زما کار د تقدیر حکمت ؤ موسی علیه السلام چپ او آدم علیه السلام غالب شو .

«دتقدیر ګناه نه ده» «سعید افغانی»

تقدیر دقدرت کار دی زمونږ وظیفه کار او عمل دی قدرت مونږ ته اختیار راکړی عقل او فکر او اعضاؤ لرو وسائل هم شته نو که مونږ ښه کار او عمل نه کوو دا نو دتقدیر ګناه نه ده

«کار او کسب داسلام په نګاه» مولوی احمدګل «مدرس»

«دنبوی حدیث نه»

دحلال کسب طلب فرض دی ښه پاک شی چه تا سو خوری هغه شی دی چه ستاسو دکار او عمل محصول وی که دحضرت مصطفی مصطفی «ص» ژوند ته ځیر شو او دسیرو او احادیثو کتابونه مطالعه کړو دده علاقه مندی دکار او کسب سره پوره ورغیږی دمحمد (ص) او صحابه ؤ تجارتونه دتاریخ په پاڼو کښی ثبت دی دمصطفی (ص) دلویو عادا تو او خصوصیاتو نه دا ؤ چه اکثر به ئی خپل کارونه پرخپله کول په کور کښی هم ځینی دکور کارونه په خپله انجامول . هر قسم روا کار چه وی په مخ کیدو بی دکوم عیب او عار نه ئی ترسره کوه . ده دضرورت په وخت کښی دمستا فرینو د کور کارونه هم انجا مول . هغه چه مشاغل ئی کم وی کولی شی چه دنورو کارونه وکړی مګر حضرت سید الابرار په داسی حال کښی چه په ډیرو مهمو مشاغلو مصروف ؤ دده نه داسی وضعیت دکار او د خلکو سره دکمال علاقه مندی ښه بیل کیږی

«توکل» مولوی عبد الشافی «مدرس»

چه په کار او عمل اقدام وشی بیا دنتیجی او ثمری توکل په خدای دا توکل دی نه دا چه څه نه کړو شوق نا سمت لو او دا لو توکل په خدای توکل دکار او فعالیت نه وروسته ځیز دی که د تدبیر او مشوری نه کار و اخستل شی او سړی بیا بیا هم مایوسه نه شی کار کیږی او که فرضاً ناکام شی مسئولیت ئی ساقطیږی خدای پاک د مشوری نه وروسته دکار دعزم په صورت دفتوکل علی الله امر کړی .

«اعلان»

که څوک په شرعی مسائلو کښی دملاسی نه پوښتنه وکړی که ددفتر او د جرحی په مقصد نه وی مدرسه به دنجم المدارس دعلماؤ په ذریعه سم دخپلو مقرراتو سره ځواب ورکوی .

«دی اخبار دپاره»

دی اخبار ته باید ډیر مختصر مګر زیات مفید او متین مضامین تهیه شی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی «سعید افغاني» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» د دوهم ټولګي شاګرد
اداره په هډه کښې
پته «ننګرهار نجم المدارس»

اوه ورځنۍ پاڼه
بې د رخصتۍ دورې خوره
چارشنبه نشریږي

د اخبار د مدرسې جریانات بیانوي او
اجتماعي، دیني، تربیوي، خبرونه لري
«موږ» «سعید افغاني»
موږ پښتانه مسلمانان یو اصیل پښتون –
او مسلمان او وروڼه د خپل قام د خیر او بهبود غوښتونکي

ګڼه (۲) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۷) (۱) کال

«سبز تعلیمي کال» «د مدرسې په انجمن کښې اوریدل شوي» «سعید افغاني»

که خدای کول سبز کال د مدرسې د خدمت د پاره زما خیال دادی ۱ که د مدرسې تعمیر دیلیمونه تر درسونو پوری ټول منظم وتړل شي ۲ که د کتابخانې نه د استفادې د پاره او د اخبارو او جرائدو نه په همدغه کتابخانه کښې کوم تنظیم جوړ د ماز دیګر له خوانه د تفریح په ډول مطالعه په همدغه کتابخانه کښې وشي بدلابه لوی او که په همدغه کتابخانه کښې راډیو هم د استفادې د پاره وی ښه ده ۳ که د یو مختصر علمي اخبار په هفته کښې یو ځل خولسیږي ترتیب شي او ددې د پاره په هره میاشت کښې افتخاري مدیر او ددې اعضا تعیین شي ښه به وي ۴ که زموږ په لاس کښې لوښه بیسې راشي تر څو د ځینې اصلاحي او تنظیمي کارونو د پلیشرفت د پاره صرف شي که د انجمن تنظیم د میلمنو د ننګ او راتګ او د اسې نور ضروري مصارف چه په بودجه کښې ورسره مساعدت نه کړوه په سبز کال کښې موږ سره د اخیال هم دی که د یو کوم حرفت او صنعت کار چه د مدرسې سره مناسب وي آلات او اسباب پیدا او کار شي وه شي ۹ موږ غواړو چه په سبز کال کښې د مدرسې د طلابو د حوائجو د تکمیل د پاره چه له یوی خوانه ددوی د استعمالود شیانو نه ګټه په لاس راشي او له بلې خوانه ددوی مشکلات هم په نظر کښې ونیول شي دیو دکان سرپشته ضروري ده دا دکان به اوس په محدودي پانګې سره دیو مجلوی کار په شیر شروع کړو تر څو د آینده د پاره بنه انکشاف پیدا د مدرسې په ګټه تمام شي مقصد دا چه دا دکان آینده د مدرسې د معلمینو او اداري خلکو د مالي بنیې د تقویې د پاره اساس او د مدرسې د پلیشرفت د پاره ممد د طالبانو د مشکلاتو د حل د پاره به هم په کښې خیال وي ۷ دد ولسم ټولګي محصلین دې هر کال د مدرسې د عمومي اصلاحاتو د پاره غور کوي کو ښیښه د د کړي چه د مدرسې د ښه والي د پاره د مخکښې کال نه زیات عمومي توجه پیدا او ملي نهضت شروع په آخر د کال کښې د خپلو کارونو راپور کلني ټولنې ته وړاندې کړي د اکار د اسې صورت لري چه اول تر اوله ددوهم ټولګي اعضاؤ تربیه اخوت، همدردي، حوصله سبه ګذاره عملي کړي او بیا د مدرسې د اصولو تعمیل تقوی خپلو اوضاعو ته ښه تغییر، پاکي نظافت، دد تیا د اوضاعو ته باخبر تیا، دو د ...ه شوق او ذوق په کار کښې ... هم ... کښې

«خبرونه»

«د مدرسې د اوضاعو په مناسبت»

۲۹-۷-۳۷ تاریخ ؤ چه په نجم المدارس کښې د مدرسې د اوضاع په حقله مجلس جوړ شو مجلس ملا سید غریب د قرآن کریم په لوستو افتتاح کړو په دغه مجلس کښې مولوی عبد الشافي مولوی عبد المجید مولوی محمد شریف د مدرسې مدرسینو او مولوی محمد ایاز د مدرسې منتظم محمد ادګه ملا حضرت خان، ملا عبد الرزاق، «د آصف» ملا محمد ابراهیم» ملا شمس الاسلام سید محی الدین «علوی صدیق الله کګړی» ملا شاه جهان د مدرسې شاګردانو وینا وې او مضامین ولوستل او ښه مفید نکات ئې بیان کړل په آخر کښې «سعید افغاني» د مدرسې مدیر د استاذانو او شاګردانو د اوضاعو د رضائیت اظهار او وې ویل که څه هم زه د مدرسې په موجوده اوضاعو خوښ یم مګر خو مره چه زموږ د پاره په کار دي هغومره باید په دغه آساس قوي قدم ونه لري ته شي مجلس دو لس د آرامۍ او ترقۍ په دعا ختم ه ومونډه.

«بخشش او تحسین»

په دې لمر د عقرب د معلم د ورځې په مناسبت په جلال کوټ کښې یو لوی مجلس جوړ شوی ؤ په دغه ټولنه کښې د نجم المدارس مدرسیان او منسوبین هم حاضر ؤ د مجلس په آخر کښې ځینې د مکاتبو معلمینو ته او مولوی احمد ګل د مدرسې مدرس ته د یوی میاشتې معاش مکافات او مولوی محمد شریف او مولوی عبد المجید او مولوی عبد الشافي او مولوی شمس الحق د نجم المدارس مدرسینو ته د تحسین ... ورکړه شول.

(د داول مخ پاتې)

جنبش د اخبار د لوستلو او له وسره علاقه او ډېر زیات مضمون لیکل او د اسی لوز ضروري مسایلو ته فکر او توصیه وکړي که د دولس توګی اعضا په وار سره دوه دوه ورځې د روسته د حاضري په وخت کښې یو څو مختصری جملې د اصلاح په ډول لوز و شاګردانو ته په لاندې شان الطوس بیان کړي بلکه به په لوی لحه د پاکۍ او نظافت د لوا فضوح نیوی د مناسبو او ملی جامو سره پښته ۲ په صنو فو کښې یو ټی بله سبه اخلاق ګذاره ۳ د درسو د اهتمام دپاره غور ۴ د لیلیو د تنظیم او ترتیب سره شته او توصیه ۵ د دوو په ظرف کښې چه کوم ناوړه حرکات د متعلمینو له خوا حس شوي وي مجمل په کنایی طرز سره پوره کول او توصیه ۶ د حاضری دپاره عمومي وصایا وی ۷ د مدرسې د پیښو رفت دپاره د ټولو شاګردانو د رقابت په وسعت سره توجه ۸ اخبار شوق ۹ د موضوع او جماعت، تقوی او پرهیزګاری اهتمام ۱۰ د کار او عمل دپاره په ځینو وختو کښې توجه ۱۱ د مدرسې د تعمیر د آبادۍ دپاره د ځینو لاسو لوز د قوة نه هم کار اخیستل.

زما د دغه مطلب د سبز کال دپاره یقین لرم چه بوازې زه په ځینو ترسره کول نه شم که زمونږ د مدرسې د مسئولینو له خوا مساعدت وي امید دی چه مدرسه به د دغه افکارو په تعمیل د غوټی اسید واری سره ځای پخه کړي د اهم باید ووایم چه زه د مدرسې د سطحې د لوړ والی او د اسلامي د دین د خدمت دپاره لوز مسئولیتونه او وظایف هم لرم امید کوم چه د دغه مطالبو تر سره کولو دپاره زمونږ د دې وخت اختصار ضروري د ګنی شي بلایۍ.

(اعلان)

که څوک په شرعی مسایلو کښې د مدرسې نه پوښتنه وکړي که د دفتر او جمعې په متصل توګه ملاحظه به د نجم المدارس د علماؤ په ذریعه سمه د ځینو مقیاس تر سره جواب ورکول.

(دی اخبار دپاره)

دی اخبار ته باید ډېر مختصر مګر زیات مفید او متین مضامین تهیه شي.

(د وخت اهمیت) مولوی شمس الرحمن (د مدرسې)

ښکاره او هویدا ده چه هر وخت ځانته او جلا قدر او اهمیت لري او هر کار د خپل مخصوص وخت پوري موقوف وي. په ځوانۍ کښې تلاش شوق او ذوق حرکت او حرارت وي په زوړ والی کښې بیا بل دګه حال چه افکار او سنجش وي. د روغتیا مرتبې او د وخت ته د ناروغتیا مرتبه او وخت تشی رسیدل لپاره د مال اری او هستی وخت باید تلار وکړو د غې پیسو ځولو غمه وخوړو او داځکه چه دغه مرتبې ته د نقص او ناتوانی مرتبه تشی رسیدلی. مونږ چه ګورو د انسان عمر دری لوی لوی لانو او بیلا لانو سره اخته دی د انسان عمر او ژوند دور دو لوب نه ترځوانی بیل بیل مناسبات لري د انسان د عمر نه چه لمحه یا ثانیه تیریږي هغوی دا انسان د خوږ عمر ملا کمیږي نو باید هر انسان خپل عزیز عمر لاوبالی ونه شمیري د بیلې بیلې زمانی څخه استفاده وکړي لکه چه رسول (ص) یو صحابي ته فرمایلی دی غنیمت وګڼه پنځه شیزونه مخوا د پنځو څخه ځوانی خپله مخوا د زوړوالی نه روغتیا خپله مخوا د ناروغتیا مرینت او توانائی خپله مخوا د نقص او ناتوانی نه فراغت خپل مخوا د مشغولتیا نه ژوند خپل مخوا د مرګ نه.

(وطن) (د آسف) (د دولسم ټولګی زده کوونکی)

حقیقت دا دی چه د وطن مینه د هر چا نه زیاته ده د امینه دا سې شیز دی چه لوی لوی خلک حتی پیغمبران هم ترې ځان نه شي خلاصولی حضرت محمد صلی الله علیه وسلم کوم وخت چه د مکې شریفې څخه هجرت کولو نو د تګ په وخت کښې ئې اړخ ته سوره څخه مکې معظمې ته دا سې خطاب وکړو چه که زه د ستا د اهل له لاسه لوی ویلی نو هیچ کله به زه له تا څخه نه وای جلا شوی. د وطن مینه او محبت د ایمان څخه یو جز شمیرلی شي نو ځکه پدی اساس مونږ باید د دې ته ډېر متوجه شو چه د خپل ګران هیواد په آبادی کښې زیار او زحمت وباسو که څوک غواړي چه د وطن د ترقی دپاره پوره ډېر زیاری او ستړی باید د هر څه نه د وطن د خلکو سره ښه رویه وښیسی که مونږ غواړو چه مملکت مو په ترقی ملاکو کښې وشمیرل شي باید چه په ګډه سره د وطن د خیر دپاره ملا وتړو او ځانونه په اخلاقو څخه ځان او لوز وته د نجات وسایل برابر کړو او په دنیا کې په ډول سره دور روولی او وحدت لاسو ته ور کړو په دې وخت کښې ډېر کوم چه د مونږ ګران هیواد به د ټولو کامیابیو مرکز وګرځي.

÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ د النجم ÷ په ÷ حقله

ای ګرانو نیکوالانو ÷ ای د مینې ښکلانو ÷ ای د خاوری خادمانو ÷ ای با فیضه ادیبانو ÷ چه له خاوری قربا نیږي ÷ مال او سر ځني تیریږي که ÷ د علم څخه ودریږي خپلو وسیو کښې لغمیږي ÷ غیرت مو افغانانو ÷ د غه لوی خوب اخبار ÷ په النجم دی یادګار ÷ مضامین ئې مزه دار ÷ که دی ډک که اشعار ÷ مبارک دوی پوهانو د اخبار به لوی خدمت کړي ÷ خیر خواهی به د ملت کړي ÷ او از و نه به اوچت کړي خلک به پوره له غفلت کړي ÷ ښه د ښار دی محبانو ÷ په کښې ښه پند او حکمت درس د دین او دیانت ÷ اچی روح کښې تقویت ÷ ښه خبرات او لوی نهضت فدا یانو صادقانو ÷ که ډېر هم بیرته په شته ÷ ښه د فکر منظری شته ÷ د دنیا اخته دوه دری شته ÷ خارجی او هم دی شته ÷ ترقی ګوروی پوهانو ÷ علوی رښتیا هم [illegible] اده بخت یا [illegible] دیاره [illegible] ÷ [illegible] ده ÷ [illegible] ÷
[illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

چلوونکی ⊛ سعید افغانی ⊛ د نجم المدارس مدیر
سرښیال ⊛ حضرت خان ⊛ د ولسم ټولګی شاګرد
اداره ⊛ په هډه کښی
پته ⊛ ننګرهار نجم المدارس ⊛

النجم

اوه ورځنی | پاڼه
پی د ورځنی دوه ګڼی هره
چارشنبه نشریږی

د ااخبار د مدرسی جریانات ښیی او
اجتماعی، دینی، تربیوی، خیروني کوی
⊛ ژوند ⊛ «سعید افغانی»
ژوند یوه معنی ده دا معنی هغه چا حل کړی چه
او د جهان په فکر په پاک عشق حرکت او جنبش ورکړی

ګڼه -۳- چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب -۱۴- -۱- کال

⊛ امیدواری ⊛

«حکیم کاکړ»

موږ د غه اخبار ته نهایت خوش بین یو او دا ځکه چه د علما او په غاړه تبلیغ او امر بالمعروف دی او د تبلیغ لپاره هم دوه جنبی لری خوله او قلم ودی دپاره چه د نجم المدارس ټکه ټول علما د قلمی تبلیغ لپاره هم تقویه او تربیه شی دا نجم د اخبار کار شروع شوی ګمان کوم دا اخبار که څه هم اوس د مدرسی د مدرسینو او متعلمینو لپاره خپریږی لاکن د وسائلو او شرائطو د پوره کیدو په اثر کیدای شی چه د مدرسی له دایرې نه وتلی او عام اخبار او د خلکو د دینی خدمت په لیار کښی یو مؤثر قدم شی او هر ځای ته ورسیږی دا نجم د لیدو نه معلومیږی چه دا نجم اخبار دینی تربیوی اجتماعی شیان خپروی او د مدرسی جریانات او پرته تنګ بانډی نظر اندازی او د علماو او د خلکو په افکارو کښی دیو والی او همکاری لپاره کار کوی څو ټول په یو فکر او متین عزم سره د حکومت او ملت د خیر او بهبود دپاره کار وکړی هدا رنګه معلومیږی چه د النجم اخبار غواړی چه خپل علمی مضامینو سره د خلکو افکار تنویر او روښان کړی او بد رسومات او پراګنده خرافات د خلکو نه لری کړی او اسلامی دین په اصلی اساس او شمه لیار کوم چه د هر چا د خیر لحاظ په کښی وی خلک روان کړی نو په دی ملحوظ دا اخبار ډیر لو مبارک اخبار او لوعالی مطلب او هدف لری نو موږ باید هر څوک دی اخبار ته خوش بین او د تقویې لحاظ ئې وساتو ⊛ خدایه ⊛

د پښتون د کامیابی لپاره خدایه
د پښتون د ننګ نامی لپاره خدایه
دا النجم ښه اوچت او ښه بالا کړی
د پښتون مددګاری لپاره خدایه
چه ټول کړی پښتانه په یوه لیاره
خپل مینځو کښی همکاری لپاره خدایه
دا النجم واسطه او ذریعه کړی
د پښتون د غمخواری لپاره خدایه
دا النجم لکه نجم ښه رڼا کړی
د حکیم د دی زاری لپاره خدایه

⊛ زړه ⊛

«محمد افغانی»

په بدن کښی د غوښی یوه ټوټه ده چه صالح شی ټول بدن ښه کیږی او که فاسد شی نو ټول بدن فاسدیږی باخبرا وسیږی چه دغه ټوټه زړه دی ⊛ حدیث شریف ⊛ زړه د روح مرکز دی او په ټول بدن بانډی ریاست لری د زړه اصلاح په علم سره کیږی او د علم اندازه په عمل کښی معلومیږی هغه عمل په کار دی چه د خیر او بهبود اندازه وسره د خدای «ج» د رضا موجب د ځان او د خلکو په دنیا و خیر ی تقوی او پرهیزکاری د زړه کار دی ښه ګڼ اره ښه سلوک هم د زړه اثر ده او عزم غواړی د ځان او د خلکو د بهبود لپاره هغه زړه کوی چه د انسانیت په رڼا روښانه وی د زړه رڼا زړونه روښانوی نو نیت پیدا کوی او پوهه مینځ ته راوړی ⊛

⊛ پوهه ⊛

هغه خلک پوهیږی چه د ځان او د بل د خپل او پردی په پیژند لو او پیژندنه کښی خطا نشی هغه قوم حتماً به وړاندی ځی چه د ژوند په اسرارو پوه وی او وړاندی په ګام د خپل اساسی هدف تعقیب وکړی هغه ملت د ژوند حق لری چه د دوی ذهنی انکشاف د آینده او مستقبل په سنجولو کښی د استدلال او د منطق د تعمق او د ژور فکر په بنا روان وی داسی نه چه کورکورانه تقلید او هر څه ته په سطحی نګاه کتل وی هغه علم په درد خوری چه د ضرورت او د خیر اندازه ورسره داسی نه چه چیتی خوشی ترینه پوهان سنبود لوی هغه کار ته باید اقدام وشی چه د بوالهوسی نه بهر ځان او د خلکو دنیا نه خلاص کړی او زمان مستند ایجابات او د ملت معقول عنعنات ئی ومنی هغه پوهان باید د خلکو مقدرات وسنجوی چه د خلکو د ذهنی استعداد اندازه ګلوی شی هغه وخت باید خبره وشی چه تاثیر ولری د خلکو سره باید هغه وضعیت ونیول شی چه په یو ترڅ ئی وچلوی هغه خلکو ته باید موقع ورکړی شی چه د علم او پوهی په مساوی د ګټه او وجدان څاوندان هم وی د هغه شخص باید قدر وشی چه خپل خیر او ښی د جامعی په خیر او ښه کښی ګوری هغه ډاکټر او فیلسوف دی چه د قوم په درد پوه د محیط د اوضاعو په مناسب د اصلاحاتو چاره وکړی شی د قوم او د وطن بنیادی څیړونه پوهه، اقتصاد او صحت دی نو په دی ملحوظ هغه قوم او وطن کامیاب او موفق دی چه په دغه دری واړه شقونو کښی د کار خلک په کار واچوی

«سعید افغانی»

«محبت» حضرت خان

محبت یوه د زړه پورې خوږه کلمه ده چه هغه ای د
لوچا، یا یو شي او یا یو کار سره مینه رښتیا
او علاقه لرل دي د انسانیت حقیقي تکامل او پوره
والی په محبت سره راځي په نړۍ کښې هغه څوک
هدف او مطلوب ته رسیدلی شي چه د خپل هدف
په لیار کښې په محبت سره قدم ونه پورته کوي هر
چاته چه په خپل کار کښې محبت وي نو کار ئې
بې تکلیفه او سنه انجامیږي هو دغه په کور
کښې هم د افرادو محبت د کور د انتظام د پاره
زیاته گټه شوی او بیا په ټولې او قریه کښې
د خلکو یو تر بله مینه او محبت د هغه کلي او قریې
ښې د نیک نامي او ښېروالي لوی وسیله
گرځي د یو قوم او ملت لوی قوا او پرمخ تگ
د محبت له بلوه حاصلیږي په خلکو کښې اتفاق
او یووالی هم د محبت څخه زیږیږي نو او انسانی
ت نیکی لیکلی دا چه محبت سره هر څه کیدلی
شي او د هر څه لپاره یو اغیز عامل او قوي
محرک محبت دی د دنیا محبت یو قوي محرک دی
مگر دومره لازم دي چه د محبت مناسب ځای ونه
ویږنو او په دغه اساس د محبت قدمونه پورته کړو

معاونت «سلطان عزیز»

وتعاونوا علی البر والتقوی ولا تعاونوا علی الاثم والعدوان واتقوا الله ان الله شدید العقاب — قرآن کریم
د انسان د ټولو ارتو او درنو ژوند ونو موضوع د
یره مهمه او بار یکه مسئله ده لو د دي ضروري مسئلې
د حل د پاره الله (ج) حکیم حقیقي د مخکنی آیات په
ذریعه لیار ښوونه کړي او ارشاد ئې فرمایلی چه
مطلب ئې دادی د ښو کارونو په کولو او د بد و کا
رونو نه په ځان ساتلو کومک او مل د کار
کوی په گناه کولو او تجاوز باندی یو تر بله رښته
او معاونت مه کوی خدای پاک خپل داهدایت
سره تقویه کوی او وائی چه د ډیر د الله (ج)
څخه او داځکه چه یقینا الله پاک ډیر سخت
دی د عذاب له بلوه) یعنی بدی منکوره هدایت
د داسې لوی مقتدر ذات الله (ج) باندی عمل
وکړو بیا نو مونږ د دائمي سعادت د پاره یو
تر بله د اصلاح خیال او تعاون هم ضروري دی هغه
وخت چه ټول خلک اصلاح شي بیا کیدی شي
چه دا مشترک او د هر یو ځانته ټپي هم
تر لو مطلوب منزل پورې ورسیږي.

اعلان

که څوک په مشرقي مسائلو کښې د مدرسې
نه پوښتنه وکړي که د دفعې او د جه جي
په مقصد ندی مدرسه په د نجم المدا
رس د علاو په ذریعه سره د خپلو مقص
دونو سره ځواب ورو ائي

«حصیاله»

مونږ عوارو چه د نجم الدین اخندزاده
صاحب ستر مجاهد د سوات خوبه حقله
څه ولیکو که چاته د ده د ژوند
انه د حالاتو او د ده د غزاگانو
او د ده د ماذونا نو او مخلصا
نو په متعلق موثوق معلومات
وي هیله کوو چه په دغه لیار
کښې مونږ سره معاونت وکړي

د اخبار د پاره

دې اخبار د پاره باید ډیر مختص
مگر زیات مفید او متین مضامین
تهیه شي

«حمدالله د ره نوی»

همکاري

هر قوم او ملت د خپل اجتماعي ژوند د مخکښې بیولو او د تولو نیکرتیا و د پوره کولو لپاره همکاري او یو تر بله هر ستی او لاس ور کولو لپاره
په هر وخت کښې ضرورت حس کوی هو د تاریخي خبرونو له مخې څرگنده شوی ده کوم محیط او جامعه کښې چه د همکارۍ روح قوي
شوی او ددی په مذاق خلکو کار کړی معنوی د ترقی په لیار کښې ډیر قوي قوي گامونه اوچت کړی او په الزومند انداز سره
خپل مقصود منزل ته رسیدلی دی بالمقابل له دې بې بها نعمت څخه بې برخې او پس پاتی طبقات د فنا خوا ته روان د فلاکتونو بیا
یاند د ره یاب کښې غرق د فلاح او نجات د وا او کلی ور څخه ورک شوی دی له دې اصله اسلامي قوا نینو هم لفظی همکارۍ
ته پوره توجه او پام لرنه کړی ده او د همکارۍ د خیال ساتلو په باره کښې ئې سره اکید اشارات صادر کړی دی ریښتیاده چه ځان
له یو سړی او یا یو ازي یو اندام ټول کارونه هیڅکله نه تر سره کیږی ځکه چه د انسان حیاتی د دره د حیات ډیر شقوق ته احتیا
جات لری او هر شق ضرور صحیح کار کولو ته غوازی چه دا ټول بیا په کړه سره د همکارۍ د لیارې نه خپل حقیقي مرام او مقصد ته په
موفقانه صورت سره ځانونه ور سوی انسان د اسبابو په عالم کښې زیږیدلی او د اسبابو په واسطه ژوند کوی دی هیڅکله نشی
کولی چه ټول شیان خود سره بې د کوم اسبابو او شرائطو څخه مفت پلاس راوړی بلکه د ده د پاره د هر څه ته مخکښې د هر شی د منا
شیو او مصادرو پیژندنه ضروري ده د همکارۍ د پاره دا د وه شیان ډیر اهم او ضروري دی [illegible] د مطلب یو والی دویم یو تر بله
اعتماد نو باید مونږ کوشش وکړو چه یو تر بله په خبرو ځان سره یوه کړو او د اعتماد وسائل برابر کړو که د لښی موجوده حالت با
ندی نظر وا چوو مونږ مجبور یو چه د همکارۍ د پاره پوره اهتمام وکړو ځکه چه قوم ملت او حکومت کا غوازی او کارې د همکارۍ نه مونږ
نه لری

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» دنجم المدارس مدیر — اوه ورځنی پا ڼه — دا ځپاره د مدرسی جریانات شیی او

مرستیال «محمد فتح خان» د دولسم ټولګی شاګرد — بی د رخصتی د ورځو هره — اجتماعی دینی، تربیوی خبرونی کوی

اداره په هډه کښی — چارشنبه نشریږی — «بیداری» [سعید افغانی]

پته «ننګرهار نجم المدارس» — خو مره چه غواړو بیډه خدمت وکړو هغو مره باید پوره بیدار او سو ویده نور و داو یډو بادوی.

کڼه (۴) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۲۱) (۱) کال

«مصلح او مجاهد»

[سعید افغانی]

د دغه عنوان لاندی غواړم چه د ملا نجم الدین اخند زاده صاحب سوانح چه په خپل وخت کښی زیات مصلح او د انګلیسانو په مقابل کښی په کلکه کلو جنګید لی بیان کړم.

«د ده اجمالی پیژندنه»

ملا نجم الدین اخند زاده صاحب د امیر عبد الرحمن د پاچا ئی په وخت کښی یو دلوی اعتبار خاوند و. د غه شادی سره د ماذونا فرد کابل په بنادکښی بندی کړو. دی د بند خانی نه په یو خاص ترتیب تخ په مشرقی وتښتید. او هلته د مخه مشرقی په سرحد تو کښی د مهمندو په سیمه په ژروبی او چمرکند کښی او سید. او د انګلیسانو په مقابل کښی په جنګید. دی یاد امیر حبیب الله خان د پاچا ئی په وخت کښی د هغه په غوښتنه او اعتماد بیرته افغانستان ته راغی او د ننګرهار په ولایت کښی د جلال کوټ نه مخ په جنوب د هډی په قریه کښی اوسید. ده د همدغه پاچا په عمر کښی د یرد اسلام د دین اساسو محکم کړل او هری خوا ته ئی د لیشی او بلی خوری شوی او دی د دا سی لوی شخصیت خاوند شو چه په ټول افغانستان کښی د ده د خلکو په عقید و حاکمیت درلود. ده د غه ملی شخصیت د همدغه امیر حبیب الله په وخت کښی ۱۳۲۰ یا ۱۳۱۹ هجری قمری کال د ژوند د اجل داعی ته لبیک وویلی. په دی حساب د ده د وفات تاریخ «مقبر غازی» ۱۳۲۰ دی. د ده مزار او مقبره د هډی په قریه کښی ده او د حضرت سردار محمد داود د افغانستان د صدر اعظم په اهتمام بنیه جوړ شوی. دده مدیره د ټول مشرقی او سرحد بلکه د ټول افغانستان او پښتونستان د خلکو د عقیدی ځای دی.

«پوښتنه»

[اداره]

مدرسه به څنګه مخکښی لاړه شی؟؟؟

یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

(۱) «ځواب»

[سعید افغانی]

د مدرسی د پاره د همکاری خیال ضروری دی ترڅو علماء او خلک خیرخوا او مفید و پیژنی.

(۲) «ځواب»

[محمد نواز د دار الحفاظ مدرس]

د مدرسی د پیشرفت د پاره هرڅه نه مخکښی تقوی ضروری ده ځکه چه اسلام په تقوی او پرهیز ګاری سره پیشرفت کړی دی.

(۳) «ځواب»

[مولوی احمد ګل د نجم المدارس مدرس]

مدرسه به هله مخ په وړاندی لاړه شی چه په دی کښی د دی افراد تربیه شی چه د دین او د جامعی د دردونو دواړ شی یعنی بشر تربیه

(۴) «ځواب»

[مولوی عبد المجید نجم المدارس مدرس]

زما په خیال چه د مدرسی د ترقی د پاره دا په کار دی چه مدرسه دوی برخی شی یوه رسمی او بله ملی چه یوه برخه د حکومت په مرسته او دویمه برخه د ملت په مرسته مخ په وړاندی لاړه شی.

(۵) «ځواب»

[مولوی شمس الرحمن د نجم المدارس مدرس]

د مدرسی د مخکښی تلو د پاره ۱ باید چه په ما بین د منسوبینو د مدرسی کښی اتفاق او اتحاد وی او هم یو مدرسه خپله وګڼی ۲ د خلکو سره علاقه پیدا کول او د خلکو د ذوق سره سم اصلاحات کول په کار دی.

«جهان»

[شاجهان دلیوو لسم ټولګی شاګرد]

حقیقة که بشر د ذره په سترګو د جهان په دی لویه او ازاده فضا کښی نظر وچوی او د عقل په ذره بین کښی په دقت سره کتل وکړی نو خود به خود به وپوهیږی چه جهان څو په کومه اندازه وړاندی تللی او په دی به هم و پوهیږی چه د داد حیات په ټولو خواو کښی ترقی چه څو برون په جهان کښی لیدل کیږی په هغه او د خبرو به لاس راغلی؟ نو په جهان کښی هغه شیان موجود دی چه هغه زما نه مخکښی د بشر عقل نه منل د شو نی په تو ګه تکر را کیږ، مصنوعی سپوږمی او د اسی نور چه ذره د نیا ئی د وجود څخه بی خبره پرته وه موږ پوهیږو چه د غه نهضت خلکو منځ ته را وستلی او د انسان عقل او نیکاوی، کار او عمل د امدارج طی کړی هو کار او عمل لوی منزلت لری زموږ ټول مطالب زموږ د حرکت پوری مربوط دی که موږ غواړو چه د جهان سره متسا وی ژوند وکړو نو لازم ده چه په کسب او کار کالی منګلی خښی کړو. د اپه د مروت خبره نه دی چه د بل چا د سعی او عمل په محصول باندی ژوند وکړو.

«د جهان د پاره»

[اداره]

موږ تو هم ژوندی یو موږ هم د جهان په یوه ځنډ کښی ژوند کوو نو موږ ته هم په کار ده چه د جهان د دی ځنډی د رفاهیت خیال وساتو زموږ د وطن ازادی د دنیا او د جهان د ازادی په مسایلو کښی پوره لاس لری نو میبایډ موږ د ځان او د ټول جهان د خلکو د ازادی د پاره کار وکړو نو ره د نیا هم باید د دنیا د دی ځنډی د ازادی د پاره د ځان د ازادی په لحاظ د پوره معاونت او مرستی نه کار واخلی کرد انسان یو فرد نا د امیډی او مرور دی او انسا نانو د نا ازادی موجب ګرځی نو موږ باید ځان او جهان ته فکر چه لازمه ده باید ډیر متوجه شو

« مبارک »

صدیق الله
ککړکی

دغه عزم او دا کارشه مبارک
د النجم د ا اخبار شه مبارک

چه غفلت ځنی راولیږي قوم او تبار کا
دا خدمت او دا کردار شه مبارک

چه غرض ئې د اسلام لاره ښودول وی
یو قدم په دغه لار شه مبارک

د افکارو د روزنې درس پر راکړی
هر یو درس ئې په بار بار شه مبارک

پښتنو ته به د علم رڼا ورکړی
دا رڼا او دا انوار شه مبارک

د ادب او اجتماع لارکښنې قدم دی
دا قدم او دا رفتار شه مبارک

سعادت چه د خپل قام او وطن غواړی
د « سعید » دغه افکار شه مبارک

د صادق دعا قبوله کړه ای خدایه
دغه سوال ستا په دربار شه مبارک

« د النجم خدمت »

شمس الاسلام
« شمس »

دغه اخبار چه د النجم په خلاندهٔ نامه سره یادیږی دا دی اخبار د معنا مینو د لید و نه معلومیږی چه د وطن او د اسلام د ترقی او خیرخواهی په مقصد منځ ته راوتلی دی. دغه اخبار که څه هم اوس د گوتو د زحمت ننگه او دیو قلمی اخبار په څیر خاص د مدرسی د خلکو د تربیی په نیت دی مگر امید کوو چه انشاء الله د اسبا بو د برابریدو په وخت به د قبول دولت او ملت د خیرخواهی په مطلب د عام المنفعتیه نمونه وگرځی ځکه چه دا اخبار د قبول مشرقی د علماؤ د مرکز د نجم المدارس نه خپریږی او د هغو منلو علماؤ د ارشاداتو محصول دی چه همیشه د ملت او دولت د خیر او اصلاح په متعلق د یوی مجربی نسخی په څیر معلومیږی هو د مشرقی ټوله خلک عقیده لری چه د نجم المدارس علماؤ د ملت او حکومت د دوامی او نهضت د پاره همیشه د مجاهدی په لوی میدان کښی لیدل کیږی. د دوی د ملت او حکومت په منځ کښی بهترین عناصر دی د دوی د خلکو د خیر او بهبود په ملحوظ په ځان د پروته او تکلیفونه ګالی او ګالی به ئی د دی اخبار د خدمت د پاره هغه علماؤ کارکوی چه په دننه مملکت کښی [illegible] قوی قومی رلیشی او د ا زمینت په نه گرکښی د بریالی توب نښانی لری موږ هیله کوو چه د همیش د پاره د نجم المدارس علماؤ خپل د تبلیغ مجربی نسخې د مرامونو په مواقع د دغه اخبار په ذریعه سطر په سطر په ۳۰ کال

وظیفه

مولوی محمد ایاز
د نجم المدارس متعلم

الله پاک هر انسان ته سم د پیدایښت سره بیله بیله وظیفه په غاړه کړی او سپارلی ده مگر د و مره خبره باید و منل شی چه قدرت د هر یو وظائف مختلف او د هغه د توان په اندازه تاکلی دی که موږ د وظیفې د انجام و لو اهمیت ته ملتفت شو او د و مره به را ته ظاهره او ځلانده شی چه کوم انسان د لوی لوم او نشان او عزت خاوند شوی او یا د خدای په دربار کښی ئی د منزلت مقام نیولی دا محض او محض د خپلی وظیفې قدر او د ایفا کولو برکت دی د بنیا هر څو مره چه سړی د خپلی وظیفې په حقله توجه وکړی هغو مره به د د ارینی سعادت سره مل چه کیږی د لته باید د ا هم وویل شی چه د وظیفې انجامول او سرته رسول هله پوره کیږی چه سړی ځان ددی لائق کړی چه یو اندازه اختیارات او اعتقاد منځ ته راولی او که نه د وظیفې انجامول ضرور د مشکلاتو او یا د نا کامی سره مخامخ کیږی محض اختیارات که څه هم تر د خوره سره یو ځای شی د عقل او تدبیر په بنا نه وی او کوم پروگرام و نه لری ز ما په فکر د سړی هم په کامل صورت سره نشی کامیابیدای که غواړی چه تاسی خپله وظیفه ښه ور سوی او کامیاب شی نو باید چه د عقل او تدبیر نه کار واخلی او یو صحیح او معقول پروگرام جوړ کړی د وظیفې د پاره وخت وټاکل او د مصلحو خلکو مشوره هم ضروری ده موږ باید د تدبیر خلک و پیژنو او وظیفه هم هغو مره چه وی و سنجوو او ما یو سه نشو کار وکړو او شمه پاکه نیت د خلکو سره په پاکه ګذاره او وفا د وظیفې مشکلات حتماً حل کوی.

« اعلان »

موږ غواړو چه د نجم الدین اخند زاده صاحب ستر مجاهد د سوانحو په حقله څه ولیکو کرچا ته د ده د ژوند نه د حالاتو او د ده د غزاګانو او د ده د ماذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وی هیله کوو چه په دغه لیار کښی موږ سره معاونت وکړی

۴ ورځوی او خپل تبلیغی وجائب د عمومی منفعت د پاره دریغ نه کړی. موږ هیله کوو چه مقتدر خلک د اسې عام المنفعت اخبار ته د چاپ کولو وسائل برابر کړی.

د النجم « اداره » د مباغلی « شمس » او « ککړکی » نه د دی مضمون په استولو چه د یو ښه خیال په ساحه کښی ئی لیکلی تشکر کوی امید دی چه په دغه لیار کښی به خیرخواه عناصر وسائل برابر کړی

اداره

(c) ketabton.com: The Digital Library

النّجم

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» د دوهم ټولګي شاګرد
اداره په هډه کښي
پته «ننګرهار نجم المدارس»

اوه ورځنۍ پاڼه
پی د رخصتي د ورځو ره
چارشنبه نشر یږي

«اخبار د مدرسي جریانات بښیي او اجتماعي، دیني، تربیوي، خبرونه کوي
«تدبیر او مشوره»
انسان که څه هم پوه وي بیا هم نه پوهیږي نو لازمه ده چه تل په ټولو کارو کښي بښه تدبیر او مشوره ته منقاد شي.

ګڼه (۵) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۲۸) (۱) کال

(۲) «دده تفصیلي پیژندنه» سعید افغاني

د نجم الدین اخندزاده صاحب رحمة الله علیه د مفصل پیژندلو د پاره په کار ده چه په لاندي ډول سره وپیژنو
١ دده عمر او حیات او قواره ٢ دده هویت قوم او نسب ٣ دده اصلي او فرعي مسکن ٤ دده تحصیل او علم ٥ دده تصوف
٦ دده جهاد ٧ دده د شهرت اندازه او کارروائي تر مرګه پوري ٨ دده مشهور ماذونان او منسوبین ٩ دده د مرګ نه وروسته شهرت او تاثیرات

مګر ډیر تاسف دی چه د درسي ټولګي شخصیت چه د ټول حیات ګذارشات او حرکات یې نهایت متانت او سنجیده ګي لري. هغومره چه ویل کیږي او دید ل کیږي او بیانیږي و سنو په دغه اندازه دده د سوانح د لیکلو د پاره چا کوښښ نه دی کړی په دغه حقله زمونږه ګیلاه دده د معقولو منسوبینو نه کوم چه په خپل وخت کښي نهایت منلي تیرشوي زیات تر ده یو ازي د ملا طوطي اخند نه هغه هم صرف دده د مو اعیظو تذکره مګر نهایت ناقص لیدل کیږي او بس. بهر صورت که اوس هم زمونږ په لاس کښي مطلوبه معلومات راشي امید دی چه څه نا څه خو به تري جوړ شي او د آینده د پاره به ګوندي په دغه ارزو دده په عقیدت مندانو کوښښ وکړي چه زمونږ د هدف تارسیده مطالب تکمیل او پوره کړي باور کوم چه په دغه باره کښي سعیه به دده د عقیدت مندي سند ثبوت وي. زمونږ په لاس کښي تحریري اسناد ډیر کم دي کوم تحریري سند چه زمونږ په لاس کښي شته هغه یوازي دده د فوت تاریخ بښیي چه په «۱۳۲۰» او یا د «۱۹۱۳» هجري قمري کال کښي فوت شوی چه د دی نه دده د ټول عمر اندازه نشي معلومیدلی مګر شفاهاً مو ډیر او ریدلي چه اخندزاده صاحب د یو سلو پنځلسو کښي اندازه کیدلی شو خلک وایي چه ښه قوي وجود یې درلوده مګر د ریاضت او تقوی په وجه نحیف او ضعیف شوی ؤ حتی چه د ډیر ریاضت په وجه دده د لاسو رګونه شنه شنه بلقیدل. وایي چه دی ښه خوش قواره جوړ سړی ؤ او په اوچلي باندي شین خال هم درلوده او دده د شین ښکلي خال شهرت زیات ؤ دده رنګ او قواره با تا ثیره هیبت ناکه وه دو را یه په خلکو دده رعب و لیده مګر په عین وخت کښي مشفق او مهربان هم ؤ. دده حیات ټول په حرکت کښي تیر شوی معلومیږي چه دده په ضمیر کښي یو درسي او د باقي په دوهم مخ کښي»

«بیداري» [محمود د دوهم ټولګي شاګرد]

که څه هم په دنیا کښي د بیداري او از و نه پوره ته کیږي او روحي تړاو ورځ اکثر خلک یو اندازه پوه او بیداري مګر بیا هم باید د بیداري په حقیقي معني پوه او اصلي هدف او مرام یې وپیژنو زما په عقیده بیداري نفس چالاکي او یا زور نه ګڼم خو د تمامي نژده بیداري د یو تر شي و یلي چه سړی د یو کسب او یا د کوم شخصي کمال خاوند یا په یو ډول سره خانه هستي او مال پیدا کړي. دی په حقیقي بیداري کښي د جامعي او د وطن او د قام د پاره خیال ونه ساتي. هو هغه کار چه د عام خلکو د خیر سره مصادم واقع کیږي او د اصلاحي قانون نه لکه د سوي بیداري لاحقه بلکه د جهل په تور او پرده کښي غافل اند خوب کول دی هو بیداري یو داسي پوهه ده چه د بشري نقیصو محک او د عمومي هو سائي موجبه ده اوس که ښه دقت وکړو نو ثابته شوه چه حقیقي بیداري هغه څوک دی چه د علم او پوهي دلاري خپل ضروریات حس او د پوره کولو اسباب یې و سنجولی شي د هر چا حق در ته معلوم په هیڅ ډول سره یې تلف او یا پایمال نکړي مترادف و پیژني د حقوقو احترام او د تاریخي شخصیتو نو د جامعي په اصلاح کښي ساعي د بشر د هو سائي او رفاهیت اسباب پیدا کړي خپل رفعت او ترقي د جامعي په ترقي او تعالي کښي و ګوري په اخر کښي د خپلو پوهانو او بیدارو ملګرو څخه دا هیله لرو چه خپله بیداري په کارو اچوي او حتی المقدور د جامعي د پرمخ تګ وسائلو تر لاسه شي

«پوښتنه» [اداره]

مدرسه به څنګه مخکښي لاړه شي ؟ ؟ ؟ ؟
یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

(٦) «ځواب» [حمدالله دره نوري]

که چیري د تعلیمي پروګرام سره سم یو اخلاقي او عملي پروګرام هم په مدرسه کښي په لازمي صورت مقرر او ورسره سم ټول افراد د روز ل شي شک نشته چه د مدرسي محبوبیت به د هر چا په زړه کښي راسخ د ملت او حکومت د ارزوګانو سره به موافق کار و کړي شي چه دا د مدرسي عین پیشرفت دی.

(٧) «ځواب» [سید غریب د دوهم ټولګي شاګرد]

زما په خیال د مدرسي د مخکښي تللو د پاره ضروري ده چه ټول منسوبین دی مدرسي د پاک نیت خاوندان او ایماناً او وجداناً د مدرسي د خیر د پاره کار وکړي

(٨) «ځواب» [شمس الاسلام «شمس»]

د مدرسي د پرمخ تګ د پاره ضروري ده چه د مدرسي ټول منسوبین او ل خپل نقصانات و پیژني او بیایې په لري کولو کښي عملي اقدامات وکړي چه د خلکو په نظر کښي محبوبیت پیدا شي.

(٩) «ځواب» [مولوي محمد ریاز]

مدرسه به هله مخکښي لاړه شي چه د دی په لو فکر او پاک زړه او صاف نیت په کلک عزم او په پوره محبت بي خود غرضي د مدرسي د ترقي د پاره تیاري او چاري و سنجوي او عملاً هغي ته اقدام وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

«خبرونه»

په ۲۸/۸/۳۷ تاریخ د نجم المدارس په لوی میدان کښی د مدرسی
د منسوبینو لخوا د ملا حضرت خان
د ریاست لاندی یو باجراته انجمن
جوړ شوی و، او په دی مجلس کښی اول
افتتاح ملا محمد اسمٰعیل د خو آیتونو په
لوستلو وکړه او بیا د غه کسانو د (خو
مره اوښتنکر علماء ؟؟؟) د افتتاح ترعنو
ان لاندی ۱ ملا محمود ۲ ملا احمد الله
۳ ملا فیض محمد ۴ ملا عبد الودود ۵
ملا سلطان عزیز ۶ ملا معراج الدین ۷ ملا
حبیب الرحمن ۸ ملا محمد نعیم د مدرسی
شاګردانو ۹ مولوی شمس الرحمن صاحب
۱۰ مولوی رحمت ګل صاحب د مدرسی مدرسینو څخه
ښی مؤثری وینا وی وکړی. بیا سعید افغا
نی د مدرسی مدیر د دوی په وینا و
باندی تبصره په ضمن کښی ووېل که مونږ د غه
خبری تر ملتفت شو چه څومره (وخنګه علما؟؟)
او په دغه متعلق ښه غور وکړو امید دی چه ز
مونږ د مسئولیت د برداشت دپاره به ښه افکار
په لاس راشی. د هر قوم د ترقی او تعالی دپاره
اول د ځان پېژندل ضروری دی او په دغه ضمن
کښی د خپلو نواقصو اصلاح د نورو په افکارو
مؤثر ورقع ګیږی د مجلس په آخر کښی د وطن
د رامی او ترقی دپاره ټولو په ګډه دعا وکړه
او په دغه ډول کښی د توفیق ارزو ښکاره کړه

«تدبیر او مشوره»

گل محمد محمد عارفی
دا ترقوتوکی شاګرد

د امنلی شوی خبره ده
چه بشر یو اجتماعی ژوند لری او په انفرادی
د ول سره د خپل ژوند احتیاجات نه شی پوره
کولی د اجتماعی ژوند د سرته رسولو دپاره
تدبیر او مشوره پوره کومک او همکاری کوی
کوم کار چه د تدبیر او مشوری په ذریعه
سره کیږی دی کښی شک نشته چه ډیر
مفید او ګټهور ثابتیږی نن که د دنیا
خلکو لوړ و مدارجو ته رسیدلی او د
ژوند د رسانی دپاره ئی راز راز وسائل
برابر کړی دا ټول د تدبیر او مشوری
محصول دی. د اسلام مقدس دین هم د
تدبیر او مشوری په تو ګه د کارونو د نجا
مولو دپاره امر کوی. د تدبیر او مشوری
څخه ډیر کارا خستل کیږی په تیره بیا د دنیا
د مهمو وقعا تو د حل او فیصلی دپاره. مګر
د مدبرو او مشاورو خلکو پیژندل هم ضرور
دی مدبر دی باید هغه سړی وی چه د ژ
وند د حالاتو نه خبر د شخصیت پرستی او
عنعنا تو نه بهر د اجتماعی افکارو خاوندی
صحیح ته بیر که د دیوال کلک تا دو او بنسټ
دی که د دیوال تادوا او بنسټ کلک شی
دی کښی شک نشته چه دیوال هم کلک راځی
او په نتیجه کښی د ډیرو کلو دپاره دوام کوی
همدغه ډول په هر عمل او هر کار کښی چه صحیح تدبیر
وشی هغه کار سرته رسیدلی او ګټهور د
استفادی ورځنی لاس ته راځی.

«صبر او حوصله»

محبوب الهی «دا ځلاص»
دا ترقوتوکی شاګرد

صبر او حوصله د هر مرض
دپاره مجرب دوا ده باید په هر کار کښی د صبر
او حوصلی څخه کار وا خستل شی ځکه چه انسان د
حیات په میدان کښی د ډیر سختیو او مشکلاتو
سره مخامخ کیږی نو که په دی وخت کښی د
صبر او حوصلی څخه استفاده ونکړی شی د ژوند ئی نه
ټولی خوږی به ئی په خفګان رونا کامی ملوثی شی
انسان هلته خپل اصلی هدف او مقصد ته رسیدلی شی
چه په هر کار کښی د ډیر صبر او حوصلی او متانت
څخه کار واخلی او همیش د غم مفکوره د ځان دپاره
لیار و ګرځوی پس د هغی بیا کیدای شی چه په
ډیره آسانتو ګه د کارونو لپاره د عمل په
میدان کښی لوړ قدمونه واخلی نو
لازمه ده چه د محیط د عمومی افرادو
کارونه د صبر او حوصلی څخه ډک وی

«دالنجم پاڼه»

آسف

د غه اخبار چه د النجم په سیسخلی نامه
باندی شهرت موندلی دا د هغه قوی افکارو
محصول دی چه دا په نه لوا ځی مونږ ته د ذهنی
تقویی دپاره مفید او ګټهور واقع شی بلکه دا
به د ټول عالم اسلام بالخصوص بیا د افغان ملت
دپاره کوم چه وا قعاً د نجات لیاری چاری دی
وښیئی او دا ځکه چه دا اخبار د هغه متینی ارا
ده دی او پاک ضمیر پلوشی دی چه په رښتیا په دل
سره د بشر د سعادت په لیار د ر ناوی او خلک
خپلو نقیصوته متوجه کوی هو زه په دی عقیده
لرم که دا اخبار تقویه کیږی نو په آینده کښی
به لیده څخه پوره نتائج په لاس راشی او دا ځکه
چه لیدی خوا به د متعلمینو په افکارو کښی صحیح
نهضت پیدا او د دلی خوا به کوم چه د علما او قلمی
مسئولیت دی پوره ته شی بلی دا هغه پاڼه ده
چه ټولو خلکو ته د اتفاق او ورورولی درس ور
کوی او خلک په دی پوهوی چه په هر
کښی د مک او یو والی ته په ضرورت حس کیږی
او دا هغه بی غرضه جریده ده چه په خلکو کښی د
همکاری درد پیدا کوی او خلک د اجتماعیت
مزایا و پوهوی او نیته خلک څخه وړی چه په
نه کښی باید حسن رقابت منځ ته راشی مونږ د اسلامی
دا یو مقامات و نه هیله لرو چه مدد اخبار په دی
پیژندلو دپاره اجازه وکړی ترڅو د خلکو د خیر دپاره
زمینه په لاس راشی دد اخبار نه قوی امید دی
چه خلک په دی پوه کړی چه د وطن د ترقی دپاره ۴

«دلمړی مخ پاتی»

او بیش او حرکت موجود و چه په یو ځای نشو
پاتی کیدلی ده هر چیرته د خلکو په افکارو کښی
اساسی تحول قایم کړی چه ترننه هم هغه تحول د
خلکو په مابین کښی یاد او د قدر وړ دی ده په ځان
باندی ډیر خلک د ښو اخلاقو په وجه عاشقان
کړی و ده د حقانیت د اثبات دپاره د ا
کافی ده چه دی ټولو پوهو علماو منلی او د ده
حرکات ئی د اسلام د دین په اساس موافق
ګڼلی دی»

۴ هر څوک په خپله اندازه مسئولیت
لری. په پای کښی د خدای (ج) څخه د
خپلو پوهانو دپاره نور موفقیت
هم غواړم.

«اعلان»

مونږ غواړو چه د نجم الدین
اخند زاده صاحب ستر مجاهد
د سوانحو په حقله څه ولیکو
که چا ته د ده د ژوند انه
د حالاتو او د ده د غزاګانو
او د ده د مازونا نو او مخلصانو
په متعلق موثوق معلومات
وی هیله کوو چه په دغه لیار کښی
مونږ سره معاونت وکړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

اوه ورځنی پاڼه

چلونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» د دوم تولګی شاګرد
اداره په هډه کښی
پته «ننګرهار نجم المدارس»

بې درخصتی دورځو هره
چارشنبه نشریږی

داخبار د مدرسی جریانات بښیی او
اجتماعی، دینی، تربیوی خپروني کوی
«رهبر»
درهبر په متعلق ژوره مطالعه په کار ده کوم
چه مونږ د رهبر خیال کوو باید مطلب ته مووږ سوی

ګڼه (٦) چارشنبه د ١٣٣٧ کال د قوس (٥) (١) کال

(٣) «ددهویت قوم اونسب» «سعید افغانی»

اصلی او فرعی مسکن او ځایونه ئی

ملا نجم الدین اخندزاده صاحب په قوم کاکړ او په ملیت افغان دی په اصل کښی د جنوبی د شلګرد علاقې نه دی او هم هغلته دده ښکونه او پلرونه تیر شوی. دی بیاد تحصیل اوزده کړې په وخت کښی د جنوبی نه مخ په مشرقی ننګرهار راروان شوی په ننګرهار کښی ځای په ځای دیره شوی او تحصیل ئی کړی دی د تحصیل د پاره افریدو ته هم تلی پیښور او صوابی کښی هم اوسیدلی دی دی د تحصیل په وخت کښی هم څه موده هلته کښی تیره کړې ده دی د تحصیل نه وروسته مخ په خپل وطن افغانستان روان شوی او په هیڅ کښی استقامت اختیار کړی ؤ لکه څنګه چه مو وویلی د ځینی سیاسی معاذیرو په وجه کابل ته غوښتل شوی ؤ د کابل په ښار تندورسازی کښی اوسیدلی او بیا د کابل نه مخ په ننګرهار تلی او د مهمندو په علاقه په جرو بې، او جمرکنډ کښی پوه ئی استوګنه کړې ده په ننګرهار کښی په رود او کښی څه موده تیره کړې او هلته په فقیر آباد او نور ود او تو او شینو او کښی ګرځیدلی په لغمان او سورود او کامه او خوګیانو کښی هم د وعظ او تبلیغ او یاد نورو مقاصدو په مطلب تلی دی دګرمی په وخت کښی دی به کابل ته هم تلو او هلته به پغمان کښی څه موده ئی استوګنه کړې ده دی په شمالی کښی د کوه دامان خوا ته د دروڅو په علاقه کښی اوسیدلی او شاید چه هلته به د کوه دامان په ځینو ځایو کښی ګرځیدلی وی مګر دده د حیات رڼی شپې او ورځی د ننګرهار په علاقه د جلال کوټ نه د دی میله مخ په جنوب هلته کښی تیری شوی دی شاید په نورو ځایو کښی هم ګرځیدلی او یا اوسیدلی وی مګر مونږ نه دی لیدلی او نه خلکو د هیڅ جرئت نه کوو

«دده تحصیل او علم»

خلکی مشهور چه ددی د تحصیل د پاره زیات ګرځیدلی او په ډیرو ځایونو کښی اوسیدلی دی د ئی چه اخندزاده صاحب په ډیره ... لوبه معقول عالم شوی ؤ په تفسیر، او حدیث، قرائت، صرف، او نحو، او فقه، او اصول، او معانی، منطق، او هیئت او ریاضی، او حکمت، او میراث، او حساب، او تصوف ... نور نور کړی.

«رهبر» «صدیق الله» ګلکری د نهم تولګی محصل

په دی کښی شک نشته چه بې د رهبر نه هیڅ کار نه شی کیدای هو: هر کاروان سا روان غواړی او هر کار ته یو پوه او صادق لیارښونکی په کار دی مګر څه نګه رهبر؟ زما عقیده دا ده چه په دغه متعلق ډیر غور او دقت ضرور دی. هو داخبره د یادولو ده چه ایا هرسړی د قوم او ملت رهنما کیدای شی؟ ایا هغه سړی وظیفه چه د رهنما او رهبر په اوګه پرته ده هرسړی ئی اجراء کولی شی او که په خصوصاً په داسی وخت کښی چه هرسړی نازی وهی چه زه پوه یم هو ته هم پوه ئی هغه هم پوه دی نه هم لیک او قلم لرم یو پوه رهنما بلل کیږم قوم او ملت ته خدمت کوم د خلکو دپاره د رهنمائی وظیفه اجرا کوم خلک باید زما په خط مشی روان شی او دا هم ده چه ډیرو خلکو په سپین لباس او په سپینو جامو کښی ځینو ځانو د ملا او رهنما په حیث معرفی کړی دی هغه بل په دلاسی بکس او عصری جامو کښی ځانته داکتر څه چه ځان د پوروفیسر نه هم پورته ګڼی لافی شافی او جابکی ئی هم ډیره ده نو خلکو ته او س څه په کار دی د دا په کار دی چه پوره غور او دقت وشی تش د خولی په ویلو رهنما او نه پیژندلی شی بلکه د عمل په میدان کښی ورته وبنه ځیر شی ترڅو چه د هغه په هلو او ځلو او اعمالو فوباندی پوه شی او د معلوم کړی چه د هغه عملی رویه د قوم او د ټبر سره د هغه ګټه او تاوان د جامعی او د جامعی افرادو ته څرنګه ده؟ د هغه کار دوئی باید وکتل شی چه دی څه کوی او هدف او نصب العین ئی څه شی دی؟ د خپل با ئی ادر توګه

«باقی په دوهم ګڼه کښی»

«پوښتنه» «اداره»

مدرسه په څنګه څنګه کښی لار په ئی؟ ؟ ؟ یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

(١٠) - ځواب - «هیم کاکړ»
زما په فکر د مدرسی د پرمختګ لیاره درسی یو شی ضرور دی چه د مدرسی د علماؤ او دنورو خلکو په افکارو کښی یو ورلی پیدا کړی او دا کار د یو اخبار یا مجلې په ذریعه تکمیلیږی نو کله چه مدرسی ته ددی دوه شیانو امتیاز ورکړل شی مدرسه به ترقی وکړی.

(١١) - ځواب - «فیض محمد د نهم تولګی شاګرد»
زما په عقیده د مدرسی د ترقی لیاره د ټولونه مخکښی باید د مدرسی احتیاجات پوره شی نو ددی د پاره د مدرسی اصلی او فرعی احتیاجات سنجول په کار دی.

(١٢) - ځواب - «حضرت خان د دوهم تولګی محصل»
د مدرسی تلو لیاره زما خیال دا دی چه د مدرسی د یو تلو منسوبینو ترمنځ باید حسن ظن تفوق او کوم داره وازه تا ثروات چه کله ناکله د انسانی نقیصو له مخی ترمنځ وقع کیږی د هغې نه سوء تیراو د ټولو لرګی ئی د تشت والی په مرتبه کښی ستل وشی یعنی د ډیرو د ډیرو خبرو پسی خو هیڅ ونه ګرځی او د غمو غمونو د پاره موقع ور نکړی شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

« سنجش »
عبدالودود « د رفیق »

دمستقره خبره ده چه سنجش په هرو خبره او بیا او بیا دیو کار او خدمت په وخت کښی چه دجامعی د ارتقا دپاره مد نظر شوی وی یو مهم او ضروری امر دی او دا ځکه چه لیش بخپله په حیاتی چارو کښی د هر وخت دپاره بیلا بیل جدا ګانه کارونه لری او په رنګارنګ خبرو سره مخامخ کیږی دلته باید دی خبری ته مونږ ډیر ملتفت شو او دی ته سنه فکر وکړو چه ایا کوم هغه خبری او وینا چه دخپل سوچ او سنجش دلیاری نه نوی بلکه محض د توتی پر څیر غږ ید ل وی بی نتیجی ثابتیږی او د اصل مقصد او مرام نه ځکه جدا او کنا ره لید ل کیږی همدا رنګه که یو وخت کښی کوم کار او خدمت د پیش آمد او د روستی مشکلاتو د حل دپاره دخپل ځان سره قوی افکار او سنجیده تیاری نه وی ساتلی ا نښتیا ده چه داد بلی ورځی دپاره ددی د پس مانی موجب ګرځی او بالاخره دخجالت په لو لو کند و او د شرمنده ګی په صحنه کښی غورځیږی نه باید د اسی وندی هو کله چه انسان په دنیا کښی د ی خبری ته اړ او محتاج دی نو او مرو باید مونږ ددی قوی غږ ی و لیټوو او و ریشی هڅه وکړو چه سنه پوه او دانا خلک وی او د موجوده طبقی د تو لو حالاتو نه خبر او په خپل سنه او بد ګاه او محکښی او ورو سته ته بچ پام لرنه کوی د خپلی وینا د تاثیراتو دپاره او د کار سنه نتیجه دخپل ځان سره ساتی تر دی چه د نه او ضاع او حرکات نا سته او ولاړه ټنګ اوا تنګ قول د روز مره حالاتو سره موافق او برابر وی که د اسی وشی زه و یلی شم چه دا به دلیش د دائمی او هوسائ لو یه وسیله او پا نګه وی ولی د وی یو اځی دخپل ځان دخیر او بهبود په اندو نه وی بلکه نور د ګړی هم د دنه په لره مه کښی په حقایقو او رسا او بو هوی او ورته دخپل ژوندو په ځنګ د سونه بښیی ئن په دنیا کښی هغه مملکتونه چه په خپل مرام کښی کامیاب او وړاندی تللی دا بلکه موجبه نه ده بلکه محض ددی د خپل سنجش او فکر نتیجی دی چه د لوړی ترقی خاوندان او په لوړه مدی کښی ستر مقام ته و رسید ل .

« د پښتونه »
معراج الدین « د جمیلی »
د اتمر ټولګی محصل

پښتونه د انسانانو په ما بین کښی ډیره اهمیت ورشی دی ځکه چه د پښتونه په سبب سره انسانی فی لامن ته راځی انسانیت تقویه کوی او انسانی او ابط محکموی انسان ته خیر او شر ورښیی ډیر ته پښتونه سړی ته زیاته مفیده او د هول هول مهلکاتو او موذیاتو نه ورته نجات ورکوی تعارف انسان له د ښی صحی صافی روښانی لاری په طرف بلنه کوی دیو هغه پښتونه او د یو چا معلومول حقایق روښانوی او هر سړی د ژوند له پر خوند و مزایا و پوهوی که دیوه مملکت دیوه بل مملکت سره پښتونه نه وی نو د هغه مملکت به بی ترقی او د دنیا په صحنه کښی پس او ناکام پاتی وی نو پښتونه خاصه د ترقی او کامیابی سبب دی .

« اداره »
زمونږ مطلب د پښتونی دپاره دادی چه خلک باید وپیژندل شی او د هر چا نه د هغه د ذهنیت او لیاقت په اندازه کار واخستل شی درهم سنه ده چه باید هرڅه وپیژنو نه چیله

چیرته د دوا پر ځای زهر نوش و جان شی .

« اداره »
د سلام د دین اساس تعلیم او سبودنه د سنجش دپاره دیوره کفایت اندازه لری که مونږ وکړی شو چه د خپل اسلام د رهبر سبودنی او دویه د سنجش په متعلق د نظر لاندی ولرو او دمرو به په تولو مقاصد و کامیاب او بریالی شو .

« خومره او ځنګه علماء ؟ » « سید رفیق »
ګرانو ملګرو غواړم چه څومره او ځنګه علماء ؟ د اقتراح په هول لکه چه په انجمن کښی څینو و څیره د النجم په اخبار کښی هم و څیړل شی مګر دی لپاره ملا چه د اخبار یو مختصر قلمی اخبار دی غواړی چه مختصر او ښتی مضامین نشر کړی نو بهتره ده چه ددغی پوښتنی د ځواب دپاره سنه سنجیده او مختصر ځواب و لیکل شی ډیر و یل او لیکل چه معنی و نلری . څه فایده کوی ؟ مونږ غواړو چه د ملګرو افکار د کنځکاوی او د پلټنی سره اشنا کړو نو که د دغه مهم مطلب دپاره د مفاهمی په برکت چیرته د اسی حقیقت روښانه او و منل شی چه مونږ د ومره او د اسی علماو ته ضرورت لرو دا به زمونږ سعادت وی ځکه شاید په د غه سلسله کښی خلک حقانی علماء خپل خیر خواه او رهبر و پیژنی . او متقدانی ورګرځی .

« اعلان »
مونږ غواړو چه د نجم الدین اخند زاده صاحب د سوانح په حقله څه و لیکو که چا ته دده د ژوند انه د حالاتو اندده د ماذونانو اودده د خلفاو یا دده د مخلصانو په متعلق څه توق معلومات وی هیله کوو چه په دغه لیاد کښی مونږ سره معاونت وکړی .

« دلمړی مخ پاتی »
او که نه غرض ئی خپل وطن او قوم ته کار کول دی بیا په دغه نظریه باید د رهنما او لارښونکی مقام هغه چاته ورکړی شی چه هغه حقیقتاً خپل خیر د تولنی په خیر کښی لټوی کار او عمل حس او حرکت ئی ځان او خلکو ته خیر لو ګټه رسول وی په سپین لباس او مقفی خبرو او یا په بل عبارة په نفس چا بکی باندی غولید د نا پوهو کار دلیل کیږی باید رهنما و پیژنو او په رهبری ئی سره ئی و پیښو .

« اداره »
بی ځایه شکونه هم د رهبر په متعلق غلط دی او د مشکلو خلکو نه څه نه پوره کیږی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

ده ورځنی پاڼه

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «» د دولسم ټولګی شاګرد
اداره په هډه کښی
پته «د ننګرهار نجم المدارس»

بی درخصتی د دوه ورځو
چارشنبه نشریږی

«اخبار د مدرسی جریانات، ښه او اجتماعی، دینی، تربیوی خپروی کوی»
«مسئول»
هغه خلک مسئول دی چه کار ئی دده دلته کیږی
پی وا که خلک که دعا هم نه کوی ښه نه کوی

ګڼه (۷) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د قوس (۱۲) (۱) کال

(۴) «دده علم او تحصیل» «سعید افغانی»

په علوموکښی ئی ښه قوی لاس درلوده د ښتیا
دده هغه کتابخانی نه چه اوس د نجم المدارس
په لاس کښی ده معلومیږی چه دی ښه عمیق عالم
او د مطالعی شائق و . وائی چه اخند زاده صاحب په
د علماؤ سره په یو علمی بحث نه کول ده به هیش د
علم پاره د عمل اندازه کوله دده استاذان هم
خلک ښه یادوی دده د استاذانو په سلسله کښی
د سرشاهی نه چه سړی مخ په پوه ځی یوه هدیره
ده د هغی ځای خلک یو قبر ښئ وائی د اد اخند
زاده صاحب استاذ تیر شوی او په ښه ښه دکر
شخص ئی خلک یادوی وائی ملا نجم الدین اخند
زاده صاحب دده زیارت ته راتلو دده
استاذان په ننګرهار او سرحداتو او صوات
او پیښور او شاید نورو ځایو کښی هم
تیرشوی وی کوم وخت چه دی د علم قال نه
مخ په علم حال توجه برابروی د او وخت دده
یوه بله دوره شروع کیږی د ا په تواتر
ثابته ده چه اخند زاده صاحب د صورت صاحب
نه په حیات کښی د قادری شریفی طریقه وکړه
او په دغه طریقه کښی تر ډیره درسونه کامل
کړه او د ماذونی مرتبی ته ورسید ده په
صورت کښی په پر وظایف کړی او د صورت
صاحب په نزد نهایت منلی و که څه هم زمونږ
دده او د صورت صاحب په هغه وخت کښی
د کرامت زیاتی قیصی شته که مونږ دوره
[illegible] د [illegible] بابان باتقوا
او پرهیز[illegible] تیرشوی عقیده او رو[illegible]
نورا داو وظایفو [illegible] تاثیرات
شته دی مګر نه غواړم چه د قیصو د طبع یا
یادکړو وائی ملا نجم الدین اخند زاده
صاحب [illegible]
[illegible] طریقی
[illegible]

«د تحول» «هیم کاکړ»
په ممکناتو کښی د — د نهم ټولګی شاګرد
قدرت د تحول او تطور کارخانی راچالانی
دی. آن په ټول ممکناتو کښی تغیرات او
تبدلات پیدا کیږی. څوک پیدا که
څوک فنا که. چا ترد خلکو او اجتماع د
اصلاح لپاره رنګ رنګ مصلح د ردونه او
فکرونه عطا کا. چا ترد بشر د هلاک او فساد
لپاره مهلک او فاسد فکرونه ورکا. په د غه
مفکورو کښی بیا ځینی کامیاب او ځینی ناکام
کا. ځینی د شخصی او یا اجتماعی خدمت لپاره
د پر لوړ او پایو ته ورسوی. کله هم د ابیا
درسی تیت کړی چه د خاورو سره ئی برابر
کړی. چا ته غټ غټ کارونه په غاړه
کړی او چا ته واړه واړه. غټو باندی
غټ مسئولیتونه او وړو باندی واړه
مسئولیتونه. په خلکو کښی کله درسی
تحول پیدا شی چه د ما یوسیت مرتبی ته
نژدی شی او کله بیا ورو ورو بیرته مخ
په لوړ تیا روان وی او د په پر امید و نور
مرکز شی او درسی نور. خو په هر تقدیر
سره د قدرت او قادریت د غه تحولات
دی چه بشر د ناقص فکر د معلوماتو او د دوی
په دی خبره چه پوه لوی مقتدر شته د قانع
کولو لپاره چالانی دی. په دغه تولو
تحولاتو کښی که فکر وکړای شی د بشر لپاره
یو ننګه تربیت او تعلیم دی چه بشر په
دغه لیاری سره لوړو منازلو ته رسیږی
تحول د یوی خوا د قدرت خیال پیدا کوی
او د بلی خوا نه د کار کول او عدم مایوسیت
او قوی عزم او ثبات لپاره مهم درس دی
او همدارنګه که د غه تحولاتو کښی فکر وکړای
شی د بشر لپاره د عبرت یوه لویه مجموعه ده
د پاته په دوهم مخ کښی «

«پوښتنه» «د اداره»
مدرسه به څنګه مخکښی لاړه شی؟؟؟
یو مختص او معقول ځواب غواړو.

۱۳ – ځواب – عبدالرزاق
«آسف»
مدرسه به هله مخ په وړاندی
لاړه شی چه د مدرسی ټول افراد
د خپل مسلک په ریښتیا تو قوی روان
شی او ورته بد بینه نشی.

(۱۴) «ځواب» عبدالرحیم
د نهم ټولګی زده
زما په خیال د مدرسی کوتکی
د پر مخ تګ د پاره د ضرورت ده
چه د مدرسی ټول منسوبین د
مدرسی قوانین او اصول په ډیر
شوق او ذوق سره عملی کړی
او هیڅ یوئی بیګا د او پیښی
ونه ګڼی تر څو د خلکو په ستر ګو
کښی ښه او ورته راغب شی.

(۱۵) «ځواب» «سلطان عزیز»
د اتم ټولګی زده
زما په خیال د مدرسی کوتکی
د پر مختګ د پاره د عامی او خاصی
طبقی سره رابط او د بودیجی
پراخوالی خورا مهم
خیز و نه بلل کیږی.

« تربیه » سید محی الدین

د ځینو معلومه « علوي » د ننګرهار دارالتوکلی زده کونکی

زوملانه ده خبره ده چه هیڅ عمل او فعل لاتربیي او بنوونی څخه لاس ته نه راځی
ځکه الهی قانون به دی جاری شوی دی چه
همیش ئې د لبشر تربیه د پیغمبرانو په سطه
سرته کړی ده ترڅو لبشر د هر راز مشکلاتو
نه مصئون اود صلاح او فلاح سره مخامخ
شي . زموږ هدف او مرام په نوموړي
موضوع کښی دا دی چه تربیه چون امر
ضروری او د واجباتو نه شمېرل کیږی
نو اول فالاول باید تربیه د عصر په مقتضیاتو
کښی پوره دخل او ونډه ولری ځکه
تربیه که د عصر د غوښتنو سره سمه نه وی
او متضاد وی نو د مربی سعیه او کوښښ
بی ځایه مصرف او بالآخر کوم مثمره نتیجه به
لاس ته نه شي راوستلی که موږ ده اسمانی قانون
ته متوجه شو نو الله پاک سره د کمال قدرت
نه د عصر د ریجا باتو پوره مراعات کړی دی
دوهم هر وخت ئې د خلکو د طبیعت سره سمی
مجربی نسخې په عمل راچولی دی کله چه مرض
په سخت حالت کښی وو نو هلته ئې قوی نسخه او کله چه مرض
مخ په ضعف راغلی په هغه مناسب ئې
نسخه په کار راچولی ده موږ باید د قدرت
د تربیي نه استفاده وکړو قدرت کوم
وخت چه بشر ما شوم ئې هلته مناسب ئې
دوره کتوب سره تربیه کوی بیا کله چه
انسان مرتبي د رشد ته ورسیږی نو د
رشد د حالت سره سمه تربیه لیدل کیږی
خلاصه دا چه الله پاک د عصر د مقتضی
سره سم او د مرض د قوت او ضعف او د
انسان د طبیعت او حالت سره موافقی
نسخی په کار راچولی نو موږ هم باید په غور
اساس د تربیي ځای وساتو . او دوهم باید
چه په تربیه کښی اخلاقی جنبی ته پوره
موقع ورکړه شي او بنه اخلاق او بد اخلاق
باید وسنجول شي چه بنه اخلاق کوم او
نا بوده اخلاق کوم دی زموږ په عقیده بنه
اخلاق هغه دی چه شریعت ورته ځای

۳
او برابر چوکاټ نه بهر نه وی ځکه په
شریعت کښی د الله دج ، او د رسول دص
ګټور ارشادات شته او دی کښی
شک نشته چه کوم اخلاق چه په دغه
اداره جاده او مستقیم چوکاټ کښی
داخل او برابر وی هغه د خلکو په ګټه
تمامیږی که لبشر دقت وکړی بی د تعصب
[illegible]
او دریم درجه د تربیي په پاک او
سپیځلی صحنه کښی مدار د عملی او فعلی
تقوی نظریات په کار او چول شي او
تقوی هم باید وپیژنو تقوی ځان ساتل
دی د نا وړه اعمالو او خویونو څخه او
تثبیت کول دی په حمیده خوئیو او اعمالو
باندې [illegible] انسان باید د عقل د سیاستونو
نه درس واخلي ترڅو بنه او بد خویونه
او عملونه ورته څرګند شي او په دی پوه
شي چه کوم د عمل [illegible] او کوم د ترک وړ دی
د ا هم د حق سبحانه په فیصل کلام بندونه صحیح
شوی دی . وما اتاکم الرسول فخذوه
وما نهکم عنه فانتهوا .

« د لمړی مخ پاتی »
غنی د فقیر نه او روغ د نا روغ نه
او بالعکس او شل او ګوډ او ړند و نه په
د صحیحو خلکو او بالعکس او غمتو مسئو
لیتونو والا دواړه مسئولیتونو والا د
څخه د عدالت نه د چه په دغه زندګی تحول
سره د یوی خوا نه عاطفه او صله رحمي
پیدا کیږی او د بلی خوا نه د هر بیچاره
فکر لید لو تاثیر پیدا کوی په دغه موضوع
کښی که هر څو مره کتابونه ولیکل شي پر ځای
لکن دا هم باید وویل شي چه که هر څو
مسلمان او غیر مسلمان چه د عبرت په
سترګه د غه تولو کائناتو ته او د دوی
تحول او تطور تغیر او تبدیل ته په
عمیق نظر سره وګوری نو ځمی به پرې
وه وه چه ربنا ما خلقت هذا
باطلا سبحانک فقنا عذاب النار

(۱) « اقتراح » « سلطان عزیز »
د ننګرهار دارالتوکلی زده کونکی
د موضوع دوه جز ته ده

غواړم چه په دواړو د اجزاؤ باندې څه ناڅه
رڼا واچوم د لمړی جز په متعلق چه څنګه علماء
دی وا یم د اسی علما چه د اسلام د ارتفاع او ارتقا او د وطن د
په مقابل د شخصی اغراضو نه تیر او همیشه
د حقائق د ما هو الحق او ابطال د ما هو الباطل
په حقله زیار وباسی . د اسی علما چه د حق په
مقابل کښی د ضرورت په وخت کښی تیر او مشوره
و غورزی د خپل سر او مال څخه لاس اخلي . د اسی
علما چه د خلکو په زړونو کښی ځای لری او په
صداقت او امانت موصوف د عامی خیر خواهی
پلوی او طرفداری کوی . د اسی علما چه د اسلام
د ترقی دپاره ځان هر رنګه تکلیف ته ورکولی شي
د اسی علما چه د پوره حوصلی او صبر خاوندان
د پخوا نیو صلی الله د کارنامو څخه د خپل اطمینان
کار اخلي . د اسی علما چه د فصاحت او بلاغت
مراعات کوی د عامی او خاصی طبقی په رویه
پوره ... سره مناسب او د ... [illegible]
رفتار کوی . د اسی علما چه نور ته د بنو بیان
بنیي او په خپله ئې هم عملی کوی . محض غوږ نیول
او نه کول د لوی ندامت او غټ عذاب موجب
ګڼی . د اسی علما چه په ژبه او لاس او پښو
بلکه په ټولو اندامونو باندې د نورو دکومی
په صداقت او بشپتیا سره خدمت کول او
... او پیغور نه بولی . د اسی علما چه ...
... د تحریر او تقریر په ... با ر د محیط په ...
او مناعولیه او باخبر وی . د اسی علما ...
خیر د جامعی په خیر کښی وینی او خپله ترقی
د جامعی د لوړتیا په ضمن کښی لیدلی شي .
د څومره علما دپاره زما ضیا ...
[illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

اوه ورځنۍ پاڼه

بې د رخصتي د ورځو هره
چارشنبه نشریږي

چلونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال محمد خان «د دولسم ټولګي شاګرد»
اداره په هډه کښې
پته «ننګرهار نجم المدارس»

د اخبار د مدرسې چې پاڼات بښي او
اجتماعي، دیني، تربیوي، خیروني کوي
«امید و نه» «سعید افغاني»
د لنګي کیله لې چه اول امید و نه دې پوره شي
دوم دا چه بد نیت او معقول جاهل په کار دی

ګڼه (۸) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د قوس (۱۹) (۱) کال

(۵) «د ده تحصیل او علم او تصوف» «سعید افغاني»

هډی صاحب عالم و مګر د اسې عالم نه چه علم ئې د عمل سره نه برابریده او یا د سړي تنبه توب نه پرې کارا خستو او یا د کبر او غرور نه د ډک عالم او یا دا چه د ده علم د روهامو او خرافاتو یوه مجموعه و او یا خدای ناکړه چه ده به دین د دنیا د پاره وسیله ګرځولې وی دی یو حقاني عالم و ده د اسلام دین پېژندلو دی په دې خبره پوهیده چه خلکو کښې باید د محبت او مودت اساس قایم شي دی زیاکار صوفي نه و او نه د لوټ او مومعي طریق دار و دی یو اجتماعي شخصیت و ده همیش د نا وړه رسم او رواج سره مجادلې کړې خلک ئې د بې کارۍ او تنبلۍ نه خلاصول .

«مصلح او مجاهد» «سعید افغاني»

د نجم الدین اخند زاده صاحب به د علماو سره زیات محبت کولو او په عالم به ئې زیات خوشبوی د هغه وخت علماو به ده یا ندې د علمیت امتحان نه کړې و علماو د ده نه په لوړ لوړ کتابو او علومو به تابه یکړ بار یکه مسئله یلو کښې پوښتنې کړې مګر ده سره د علمیت اندازه قوي وه د علماو د پوښتنو د پاره ئې ښه ځوابونه ورکړي دی د علماو په نزد ښه جید عالم ثابت شوی و ته ګرځې دې د دین د وقت او د دین د حمایت د پاره د هغه عصر لوی نا بغه شخصیت لیدل او ده علماء تربیه کول او علماو ته ئې د عمل درس ورکولو د نجم الدین اخند زاده صاحب به طالبانو ته هر کال په سلها و پوستینې جوړولې او د بخشش په ډول به ئې ورکولې ده علماو د پاره خوړلې او پګړۍ پیدا کولې او د بخشش په قسم به ئې ورکولې د نجم الدین اخند زاده صاحب علمي بحثونه علمي موعظې او خطابې ښې با تاثیره یادیږي ده خلکو ته د کوچنیوالي و ئې درس نه دی ورکړی ده خلکو ته د دنیا په د اشان بده نه ده ظاهره کړې چه خلک دې دنیا ترک او کار دې نه کوي دی په دې خبره پوهیده چه د دنیا مذمت هم د دې د پاره دی چه باید مسلمان د د دنیا د محبت اندازه و پېژني د اسې چه د دنیا د محبت په وجه د خلکو حقوق تلف د رحم او عاطفي خیال و نه ساتي د اسې دنیا نه چه هرج مرج پیدا شي د جنګ او قتل او قتال موجب و ګرځي او د اسې نه چه خلک په دنیا غره شي خپل خالق هېر کړي او د بلې ورځې غمه ورسره نه وي او کنه دنیا د دې د پاره چه د ځان او د خلکو د خدمت او رفاهیت په مقصد وي بده نه بلکه پیدا کول ئې ثواب دی . نجم الدین اخند زاده صاحب حقیقي عالم و په دې خبره ښه پوهیده چه څنګه علماء ؟ ؟ ؟ دی په دې پوه و چه د خلکو د اصلاح د پاره څنګه علم په کار دی ده د اصلاح خطره وه چه د وخت او زمان مراعات شته دی ده علماء په ځان را ټول کړل خلکو کښې نوی روح پو کړه چه د خلکو د خیال او خبرو سره سم وي. مګر نن یا سبا دی چه د ده د کار نقشه د ده نه پاتې ورو ستینو خلکو بدله کړه په دې پوه نه شول چه اصلي مطلب څه و. نجم الدین اخند زاده صاحب مطلب څه و چا د خیال وکړه چه د اخند زاده صاحب سره د تسبو د شمار خیال و خوک په دې عقیده لاړل چه ډوډۍ ورکول او لنګر مقصود دی چا دا ګټه وکړه چه ده ...

... [illegible] ...

زاده صاحب په مخلصانو کښې ښه پاک او پوه خلک هم ...

... [illegible] ...

... [illegible] ...

«پوښتنه» «اداره»

مدرسه به څنګه مخکښې لاړه شي ؟ ؟ ؟ یو مختصر او معقول ځواب غواړو .

(۱۶) - ځواب - محمود د دولسم ټولګي محصل

زمایه ګمان د مدرسې د پرمخ تګ قوي عامل همدا دی چه د سږني تعلیمي کال د پاره چه د «سعید افغاني» له خوا کومه نقشه سنجول شوې د مدرسې د لوړتیا د پاره هغه شروع ترکومې اندازې چه شوې وي ښه او د لوړو د پاره د مدرسې خیال قوي اسباب پیدا چه کړ و شي په سږني کال کښې د هغه مطلب تر سره شي .

۱۷ - ځواب - شاه حسن د یوولسم ټولګي زده کوونکی

مدرسه به هله مخکښې لاړه شي چه د مدرسې منسوبین هسې افکار او نظریات ولري چه د خلکو افکار او نظریات خان ته جلب او متوجه کړي یعنې اجتماعي حس ولري .

۱۸ - ځواب - ... د اتم ټولګي

د مدرسې د ترقۍ د پاره صحیح طلاب ...

(c) ketabton.com: The Digital Library

« خبرونه »

د نایب الحکومه مرستیال ښاغلی محمد ظریف په درسي حال کښې چه د مرافعې قاضي، اداري مدیر، د نجم المدارس مدرسینو، شاګردان، او د هلوي ځینې سپین ږیري او خلک حاضر وو په هغه کښې د نجم المدارس د مدرسې د نوې عمارة د تادراو بنیاده یې کیښود له د نایب الحکومه ښاغلي مرستیال او د مرافعې قاضي په خپلو بیانو کښې د اسلامي علومو د مدرسو د انکشاف او په باب د حکومت پاملرنه څرګنده کړه مولانا سعید د مدرسې مدیر د حکومت د علاقه مندۍ نه چه د دینې مدارسو سره یې لري د حاضرینو له خوا نه رضائیت ښکاره کړ او وې ویل چه موږ غواړو چه د دې مدرسې د شاګردانو د روزنې په واسطه اسلامي شریعت قوي وساتو

۴ لاس په صدقې سره یې چپ او د چپ لاس په صدقې سره یې ښي لاس خبر دار نه شي ترڅو ریا ته مفقې نشي چه پټ شریک بلل کیږي. اووم هغه څوک دی چه الله پاک په یوځانته ځای کښې یاد کړي او سترګې یې اوښکې توی کړي یعنې دی د خپل خدای (ج) د عدم اطاعت څخه په ډار او هیش تري په خوف او ترس کښې دی او وایي چه آینده به بد کار نه کوم. د خپل عمل د اصلاح د پاره د مخکښې شیانو مراعات زیات ضروري دی ځکه چه وایي متل دی چه خپل عمل دلاري مل دی حقیقت دا دی چه ښه عمل د ځان تو ښه ده او د ټول سعادت ور [illegible] تیږلی دی.

من الله ۱۹۸۱ [illegible]

« یوه ښه موعظه »

« د نبوی حدیث ترجمه »

محمد عمر دیودم تنګی محصل

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم فرمایي اوه کسه دی چه په هغه سخته ورځ د جزا کښې به د خدای د رحمت د سورې لاندې په ارام وي چه بې دده د رحمت د رامتیا او راحت بل کومه وسیله نه پیدا کیږي. اول عادل پاچا دی چه د خپل سلطنت په وخت کښې مخرب کسان د طبعی او ذاتي وظایفو څخه منع کړي او د رشوت او نورو ناوړو او ناجایزو کارونو یې مخ نیوی کړی وي او د ده په وخت کښې د حقانیت او عدالت اوازونه پورته او د مظلومانو د خولې آه ورک او د ورځې مړوي او د هر چا د منزلت په اندازه قدر او مراعات کاوه شي. دوهم هغه ځوان دی چه د الله پاک په عبادت کښې پورته او د خپل د ځوانۍ عمر یې د خدای (ج) په مینه او محبت کښې تیر کړی وي ځکه چه پر داسې هم ورته د جوش او حرارت وخت کښې د خدای اطاعت او د ګناهو نو څخه ځان ژغورل او د نفس اداره کول د پیغمبرانو خوی دی یو ساکت ویلي دی در جوانی توبه کردن شیوهٔ پیغمبریست + وقت پیری ګرګ ظالم میشود پرهیزګار. دریم هغه څوک دی چه زړه یې د مسجد پورې تړلی یعنې دی جسماً که هر ځای کښې مګر زړه یې د خدای پاک معبا د ځانې سره مربوط او په دې انتظار کښې وي چه کله به د لمانځه وخت راشي چه ورته لار شم. څلورم هغه دوه سړي چه دوستي او دښمني محض د خدای پاک د رضا د پاره کوي یعنې په دې نیت چه خدای ته د رښتیا دوست دی ځکه نو دوستي ورسره کوم او یا د رښتیا دښمن دی ځکه نو دښمني ورسره کوم. په دې کښې شک نشته کوم دوستي چه د خدای د پاره وي هغه به په خوندوره مزه ناکه او دوام داره وي او هغه دوستي چه د کوم دنیوي مقصد په غرض وي بې نتیجې او لنډه واقع کیږي. پنځم هغه سړی دی چه د غوړې ده له یوه ښځې چه ځاوند د نسب او ښایست وي او د وی چه زه د الله پاک نه یعنې د نفس خواهش او شهوت بلنه قبوله نکړي. شپږم هغه څوک دی [illegible] خیرات کوي په خفیه طور [illegible]

« اقتراح »

(۲) « حبیب الرحمن »

زما په خیال د غر موضوع د شپږم ټولګي زده کوونکو په ره رهمر او ددې د خپرېدو په شاو خوا کښې زما مخکښې زموږ نورو ملګرو ښه بیانات وکړل زه هم د محض اشتراک د پاره غواړم چه په دې متعلق کښې څو ناخه د علماو کم او کیف بیان کړم زما په فکر سره د ټولګو علماو څو اب دا دی چه علماء او ل باید خپل ځانو اصلاح کړي او بیا د نورو د خیر او بهبود د پاره کار وکړي او د ځکه چه دوی ته ورثه د پیغمبرانو ویل شوي دی او پیغمبرانو هر یو په خپل حیات کښې لمړی خپل ځان په تقوی موصوف کړي او بیا یې د نورو لښکر د پاره د خیر او د بهبود لاري سنجولې دی همیشه کړه په تکلیف هم ورته رسیدلی سره د هغې هم امر بالمعروف او نهی عن المنکر یې کړی دی نو څرنګه چه علماء د هغو قایم مقام دی نو دوی ته هم د پاملېر دی چه د دوی وظیفه ترسره او انجام کړي ترڅو په دوی باندې په حقه سره د هغوی دوراثت کلمه صادقه شي د خو یوه مهمه وظیفه ده چه دوی ته ترغاړي شوې نو دوی به هله په دې وظیفه موفق او کامیاب شي چه دوی په هغه برګزیده کیفیاتو او حسنه اخلاقو مکیف او موصوف شي چه سیمه د قانو سماوي په لار ښوونه او ارشاد او تو بانډي اول په خپله عمل او بیا یې نور و خلکو ته تلقین کړي ځکه خدای ناخوسته که یو عالم له مقتضی دهغه قانون نه په بله لار روان وي هغه نشي کولی چه د او وظیفه سرته ورسوي او د ځکه چه دا غږ به خپله حیران او د هلاکت په کند و کښې پروت دی نو بل به څنګه راجګ کړي د هغه علماو په حقله چه خپل ځانونه اصلاح کوي او بل ته وایي الله پاک فرمایي کبر مقتاً عند الله ان تقولو ما لا تفعلون یعنې په نزد د الله پاک دا بهیره لویه ګناه ده چه په خپله عمل نه کړي او بل ته یې لارښوونه [illegible]

[illegible]

[illegible] کا [illegible] ونغفه [illegible]

[illegible] لاز مرده چه د خپل علم د اهمیت [illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

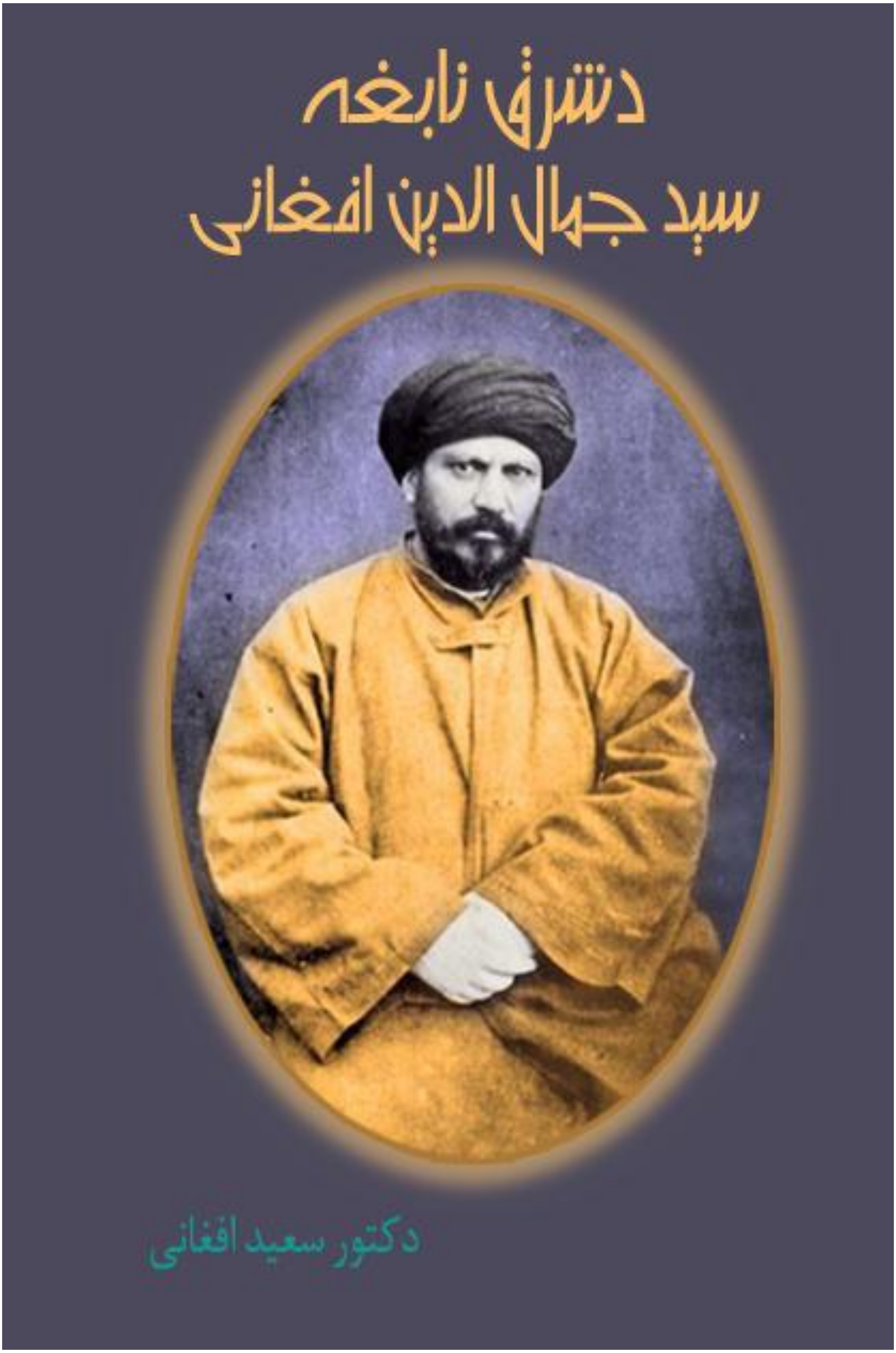

(c) ketabton.com: The Digital Library

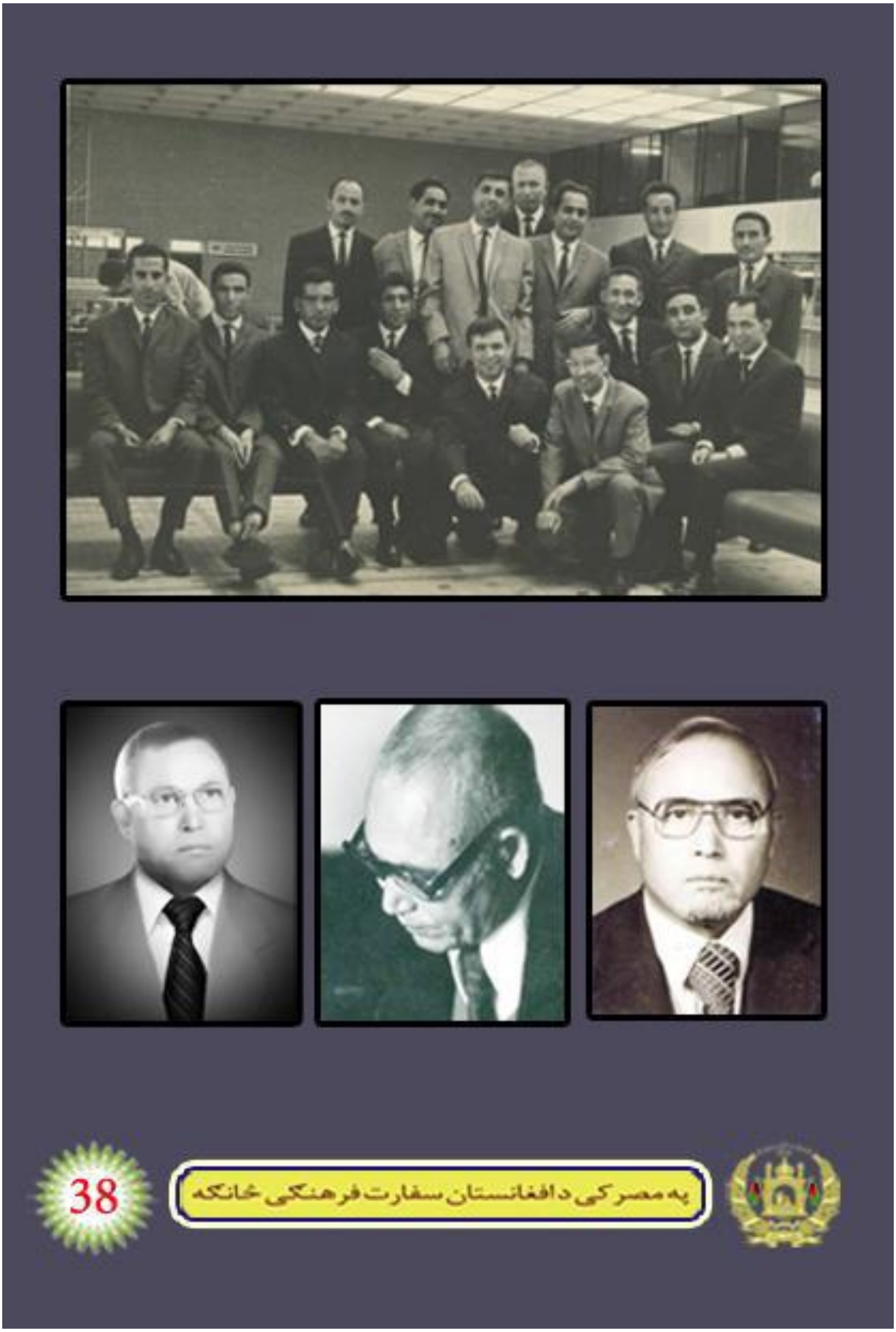

(c) ketabton.com: The Digital Library

په قاهرې کې د أفغانستان سفارت له خوا چاپ شوي کتابونه

1393هـ1396 لمريز - لمريز 2014م 2017 زيږديز

1- سيد جمال الدين افغاني او د افغانستان نوميالي
2-أثر الإسلام فى العلوم و الفنون
3- دژ الموت
4- تعصب ويرانگر تمدن ها
5- نظرة عابرة إلى لغة البشتو
6- عربى عاميانه در حوالى بلخ (نخستين تحقيق)
7- العلاقات الأفغانية المصرية فى مرآة الوثائق و الصور
8- تاثير اسلام بر فلسفه و هنر
9- راز و نياز(المناجاة)
10- ملک شعراء أفغانستان؛ قارى عبد الله خان
11- صرخة عبر القرون و سبع قصص أخرى
12- الرد على الدهريين
13- كابل در پرده هاى تاريخ
14- بررسى فرايند نوستالژى در شعر استاد خليلى
15- لندى
16- آرامگاه بابر
17- ماهية المنظمات الدولية غير الحكومية
18- العلامة صلاح الدين السلجوقى (آراء و أفكار)
19- خوشنويسان
20- أفغانستان بين قرنين
21- سيد جمال الدين افغانى و نخبگان افغانستان
22- استراتيجيات المنظمات الدولية
23- افغانستان و اللغة العربية عبر العصور
24- د دين څو ستورى
25- د ادب څو ستورى
26- تنديسى بر چكاد آزادى
27- افراط در دين و زندگى
28- دور المنظمات فى حماية حقوق الإنسان
29- پښتو څنګه وروزو ؟
30- عديم شغنانى
31- ابن بطوطة فى افغانستان
32- الفقهاء اللمغانيون فى بغداد
33-علامه سلجوقى نويسندهء مقتدر و عاليمقام
34- المياه الافتراضية
35- العوامل المؤثرة فى عملية صنع القرارات
36- عاهلان و شعبان
37- گازرگاه مدفن پير هرات

(c) ketabton.com: The Digital Library

38- د شرق نابغه
39- حکایات و روایات
40- در مورد رساله‌ء نیچریه
41- سیرة النبی صلی الله علیه وسلم
42- تجلی الله فی الآفاق والأنفس
43- د اپین واټ
44- محمود طرزی رائد الصحافة الأفغانية
45- دوازده جستار
46- د افغانستان د خلکو دجهاد ادبیات
47- کتابشناسی محمود طرزی
48- یادی از شهید مولانا عبید الله صافی
49- نقش محمود طرزی
50- آیین اختلاف در اسلام
51- دیباچه ها
52- خاورمیانه بعد از بهار عربی
53- متن اصلی رساله‌ء« نیچریه»
54- مولانا منصور انصاری
55- افکار شاعر
56 - احوال و آثار استاد عبد الحی حبیبی
57- یادداشت ها در تاریخ صنایع افغانستان
58- دوی تلپاتی خیری
59 – شاعر أفغانستان المعاصر ؛ الأستاذ خلیل الله خلیلی
60 – حقوق اساسی ، اداری و بین المللی در اسلام
61- از بلخ تا قونیه
62- افغانستان په نولسمې پېړۍ کې
63- افغان، افغانستان او اقبال
64- کلتور پوهنه
65- ترجمه‌ء معانی و تفسیرسوره‌ء کهف
66- السلاطین الغزنویون
67- معاهدة المودة و الصداقة
68- نیچریه د سید جمال الدین افغانی لومړنۍ چاپ شوی رساله
69- تجدید الفکر الدینی بین جمال الدین و إقبال
70- سده‌ء سید در روزنه‌ء سراج الأخبار
71- جاده‌ء افیون
72- پنج خطابه
73- آواز
74- حقوق زن در اسلام و غرب
75- رد المسح علی الجوربین .
76- مقالات الندوة العلمية (مصرية فی بلاد الأفغان)
77- عبقریان او نوری قصی

(c) ketabton.com: The Digital Library

78- کابلیان و کابلستان
79- منتخب شعرونه
80- خاطرات ظفر حسن ایبک
81- فرمانروایان افغانستان
82- وقایع مهم افغانستان
83- شفیق له امامت نه تر صدارته
84- شفیق از ولادت تا شهادت
85- محمد موسی شفیق کتابات ، حوارات و خطابات
86- کویت؛ کشور کوچک با امکانات بزرگ
87- په پښتو ادب کې نوی شعر
88- محمد صلی الله علیه وسلم لوی پیغمبر
89- بگرام
90- بیدارگر عصر
91- نیچریه
92- دپروفیسور خدمتگار د چاپي آثارو لنډه پیژندنه
93- تأثیر فکر الأفغانی فی فلسفة إقبال
94- موسم هجرت سوی شمال
95- از قاهره به کابل
96- سرحد او افغانستان
97- گزیده هایی از سروده های جمشید شعله
98- روسي ادبي ستوري
99- رشوت
100- الإنجازات الثقافية
101- دیباچه های دیگر
102- د کرکې او کینې دیانت
103- نفی خشونت در فرهنگ اسلامی
104- مولانا منصور انصاری
105- دراسة موجزة عن العالم الدکتو رمحمد عمارة
106- حقوق بشر در شریعت اسلامی
107- اکبر نامه
108- الطرق الصوفية فی أفغانستان
109- التحول الديموقراطی و المشارکة السياسية للمرأة
110- نه به تعصب
111- تعصب د تمدنونو ورانوکی
112- السياسة الخارجية الأفغانية تجاه العالم العربی
113- د عربې نړۍ په وړاندې د افغانستان بهرنی سیاست
114- سیاست خارجی افغانستان در قبال جهان عرب

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

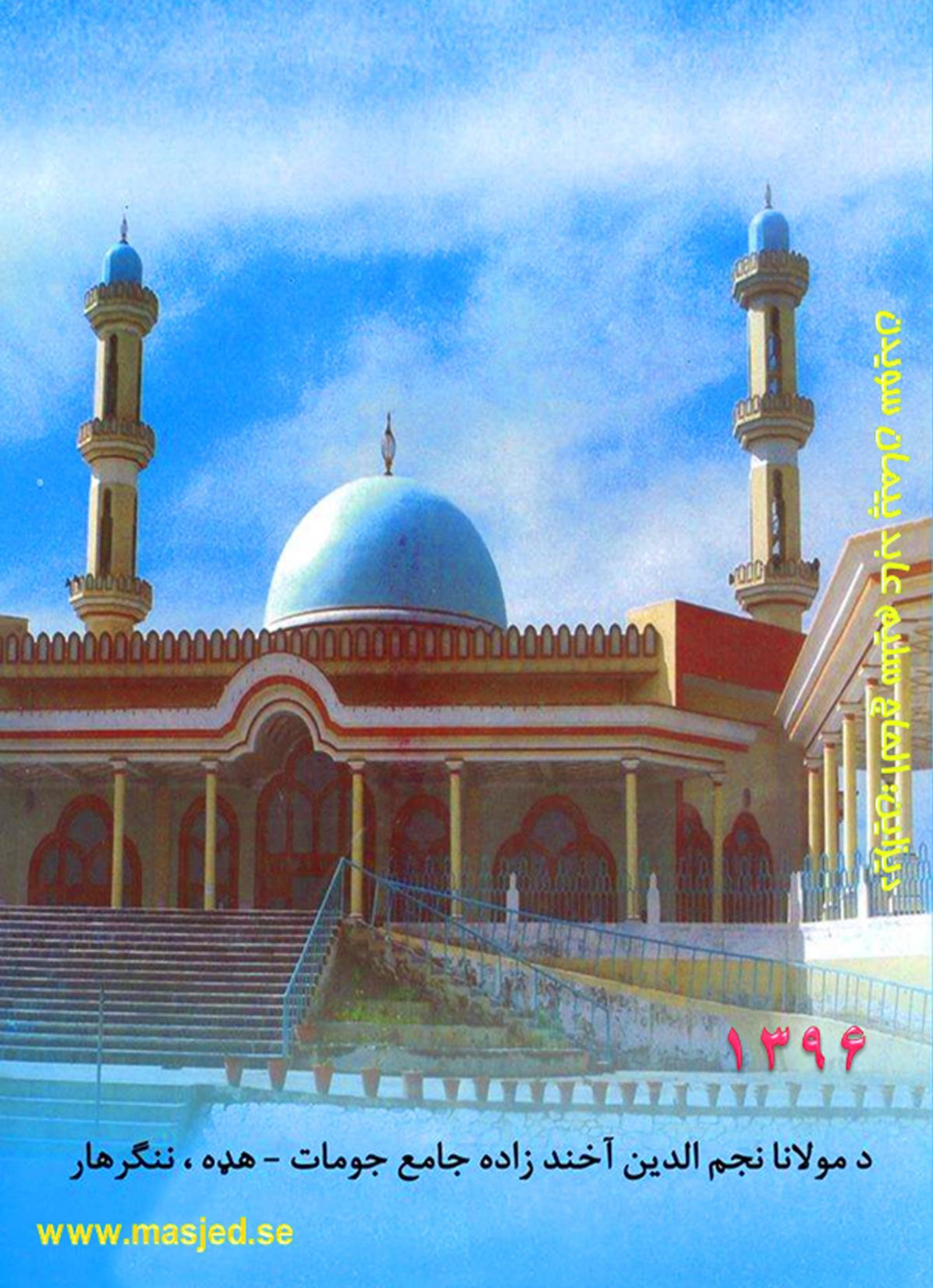

دیزاین: الحاج سلیم عابد پیمان سویدن

۱۳۹۶

د مولانا نجم الدين آخند زاده جامع جومات - هډه ، ننګرهار

www.masjed.se

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library